

Közzététel
Ara 5 lej
Kedd, 1937. március 23.
5697. EV. XX. EVF.
NISZAN 11. 68. SZAM

UJ KELET

ESZAKI POLITIKAI LAP

Ara 5 lej
Kedd, 1937. március 23.
5697. EV. XX. EVF.
NISZAN 11. 68. SZAM

Orvos nélkül

Dr Wagner, a német birodalmi orvosok vezetője és parancsnoka rendeletet bocsátott ki, amely megtiltja a német orvosoknak, hogy állást vállaljanak olyan felekezeti kórházaknál, amelyek orvosait „felekezeti szempontok” miatt elbocsátották.

Az utóbbi időben egyre sürűbben megtörtént, hogy német katolikus vagy protestáns felekezeti kórházakban alkalmazott orvosok kiléptek egyházaikból. A kilépést azaz okolták meg, hogy az igazi nemzeti szocializmussal és horogkeresztes felfogással összeférhetetlen az egyházzal való tartozás. A kórházak vezetősége viszont összeférhetetlennek tartotta, hogy ilyen hitehagyott orvos a gondjaira bízott betegeket kezelje és gyógyítsa. Ezért felmondott nekik. Amikor dr Wagner „Reichartzteföhre” ezt megtudta, azonnal közbelépett.

„En nem törődöm azzal — mondott —, milyen felekezethez tartozik az orvos. A vallás teljesen magánügy. A lényeges az, hogy higgyen a német népben és a német hazában. Ez a lényeg, nem pedig az, hogy ebben vagy abban a vallásban higgyen. Ez az oka annak, hogy megtiltottam az orvosoknak, hogy állást vállaljanak olyan helyen, ahonnan „Istentagadás” miatt kártársakat elbocsátották.”

A felekezeti kórházak vezetőségei most a legnagyobb zavarban vannak. Elbocsátott orvosokat nem akarják visszafogadni, mert hiszen mégsem egyeztethető össze katolikus vagy protestáns lelkiismeretükkel, hogy hitehagyott emberekkel kezeltessek betegeiket. De maguk a betegek is tiltakozóknak az ellen, hogy ilyen orvosok közeledjenek az ágyukhoz. Új orvosokat azonban nem kapnak, mert arra gondolni sem lehet, hogy a Führer parancsát valaki megszegje.

Igy maradnak a németországi felekezeti kórházak orvos nélkül.

Királyi szavak

„Ezekben az intézményekben és törvényekben le vannak fektetve a leghatályosabb eszközök arra, hogy magasabbrendű fegyelm keretei között tartsák az ifjúságot. Ennek lelkesedése és munkavágya ne morzsolódjék fel a gyűlölet és széthúzás által kibontott harcokban; de állítsák azokat a nagy nemzeti ideálok, valamint az egység és testvérisülés gondolatának szolgálatába.”

Ezekkel a szavakkal zárta be az uralkodó a liberális parlament negyedik, de utolsó ülését. A királyi szavak figyelemztetés és felhívás ugyanakkor. Figyelemztetés az érdekeltekhez, hogy új törvényeket szavazzanak meg a parlament, amelyeknek célja és rendeltetése, hogy megfigyelmezzék azt az ifjúságot, amely külön alkotmány és a maga által alkotott törvény szerint él, itélkezett és főleg végrehajtott ebben az országban.

A királyi kézirat másik része felhívás az ifjúsághoz. Az ifjúság e pillanatban harcban áll.

Ez a harc végső konkluziójában a hatalomra tendál, de fegyverei a gyűlölet terjesztése, a kutmérgezés, a szenvedélyek szörnyű izzása a mítosz és babona jelszavai.

Az uralkodó ezt a harcot meddőnek, hiábavalónak, reménytelennek deklarálja: „... az ifjúság ne vesztegesse erejét a gyűlölet és széthúzás harcaira...”

A királyi szózat utolsó passzusa utmutatás, program, szinte világnézet.

„... az ifjúság állítsa lelkesedését és munkavágyát a nagy nemzeti ideálok, az egység és testvérisülés gondolatának szolgálatába.”

Az ország legfőbb ura a ma még demokratikus és szabad Románia összes polgárainak magas patrónusa nyilatkozott azonban a kérdésben, amely ma dinamikájával az ország politikai atmoszféráját feszíti.

Nem gyűlölet és széthúzás, hanem egység és testvériség az az út, amelyre az uralkodó népelnek tevékenységét parancsolja.

A mély bölcsességgel és nemes tisztánlátással áttitott királyi szavak — úgy érezzük — nemcsak az ifjúságnak szólott. Hanem a kormánynak is, amelynek közel négy esztendő tevékenysége távolról sem állott a trón gondolatának és szellemének jegyében.

Tizezer diákot zárnak ki a román főiskolákról

Hat gárdista diák perét tárgyalja a bucaresti hadbíróóság

Bucuresti, március 22. (Az Uj Kelet) A hadbíróóság ma kezdte meg a fővárosban a hat vasgárdista diák perének tárgyalását, akik Radulescut a liberális ifjúság fővárosi tagozatának vezetőjét elrabolták és bántalmazták. A vádlottak padján Trifa, Virgil Radulescu, Vasile Popescu, Iordache Spanu, Eremia Socariciu és Dumitru Ghiocel ülnek. A tárgyalás a vádlottak kihallgatásával vette kezdetét. Eremia Socariciu beismerte a terhére rótt bűncselekményt, míg a többiek állhatatosan tagadnak. A tárgyalás folyik.

A Tempo jelentése szerint az ország egyeteméről és főiskoláiról a kormányrendelet alapján, amely a diákok tanulási helyzetének felülvizsgálását írta elő, közel tizezer diákot zárnak ki. Ezek, mint ismeretes, az elmúlt két esztendő alatt nem tették le egy év tananyagáról az előírt vizsgákat. A kizárásra kerülő diákok a romániai főiskolai hallgatók összességének egy-

harmadát képezik.

Ma délelőtt a bucaresti rendőrprefektúrán az ország összes csendőrségi és rendőrségi felügyelői értekezletet tartottak, amelyen Gabriel Marinescu tábornok-belügyi alminiszter elnökölt. Az értekezleten résztvettek Paraiianu tábornok csendőrfőparancsnok, Cernat őrnagy, a sziguranca vezérigazgatója, és Parizianu sziguranca felügyelő, fővárosi rendőrkészor. A megbeszélés tárgyát a rendfenntartó intézkedések képezték.

Bucuresti, március 22. A romanatimegyei Izbiceniben a községi választások alkalmával vaidisták és liberálisok között sulyos összetűzésekre került sor. Opra Cenatu kisbíró meghalt, egy Milea nevű liberális paraszt súlyosan megsérült. Tizenegy vajdistát letartóztattak. Megállapítást nyert, hogy a gyilkosságot egy Code-rie nevű szadista követte el.

Nagy ünnepélyességgel fogadták Tatarescut és kíséretét Prágában

A miniszterelnök Hodzsával tárgyalt, majd Benes elnökhöz ment. Antonescu hazaérkezett. Anghelcsu Lembergbe utazott

Prága, március 22. (Rador). Tatarescu és kíséreti hétfőn reggel 7.50 órakor érkeztek a cseh fővárosba. Tíz órakor Tatarescu első megbeszélését tartotta Hodzsá Milánnal. Tizenegykor Krofta külügyminiszterrel találkozott, majd 12 órakor kihallgatásra ment Benes elnökhöz, aki zártkörű ebédet adott tiszteletére a Hradsinban.

Tatarescu miniszterelnök Glatz tábornok hadfelszerelésügyi államtitkár és Sibicean kabinetigazgató társaságában érkezett Prágába. A román és csehszlovák lobbók által feldisznított állomáson Tatarescut Hodzsá Milán miniszterelnök, Soukup szenátusi el-

nök, Koshek kamaral alelnök, Derer igazságügy, Kalfus pénzügy, Krofta külügy, Zaicek kisebbségügyi miniszterek, Krejci vezérkari főnök fogadták. Rövid üdvözlőbeszéd után Hodzsá Milán elkísérte Tatarescut a román követségre, ahol prágai tartózkodása alatt lakni fog.

Tatarescu a csehszlovák határt tegnap délután fél négy órakor lépte át. A határon Aurelian prágai követ, számos polgári és katonai hatóság képviselője fogadta és köszöntötte. Hasonló ünneplésben részesítették a miniszterelnököt Királyházán és Kasán is.

A csehszlovák sajtó Tatarescu prágai látogatásáról

Prágai jelentés szerint az egész csehszlovák sajtó részletesen foglalkozik Tatarescu miniszterelnök prágai útjával. A lapok hangoztatják, hogy Károly király látogatása után az a második nagy román személyiség, aki ellátogat Csehszlovákiába. Az összes lapok kivétel nélkül egy vagy több cikket szentelnek Tatarescu utjának, méltatva a miniszterelnök érdemeit és utjának fontosságát Benes elnök belgrádi látogatása, valamint a kisantant tanácsulása küszöbén. A látogatás — mondják a lapok — a legjobb válasz a külföldi sajtó bizonyos része által Csehszlovákia és a kisantant ellen folytatott hadjáratára, amely szerint a három állam szövetsége meggyengült volna.

ujabb megnyilvánulása a két ország szövetségének.

Antonescu hazaérkezett

Istanbul, március 22. (Rador). Itteni rövid tartózkodása alatt Antonescu külügyminiszter felkereste a patriárkát, aki testvéri csökött küldött Miron patriárkának. Antonescu meghatott hangon mondott köszönetet:

Bucuresti jelentés szerint Antonescu külügyminiszter hazaérkezett Ankarából és azonnal folytatta munkáját a Sturza palotában. Délelőtt Antonescu Inculcz miniszterelnökhelyettes és ideiglenes miniszterelnököt fogadta, akivel hosszú ideig tárgyalt.

Anghelcsu Krakókban, Saveanu Belgrádban

Krakókban Anghelcsu dr. tegnap megkoszorozta Pilsudszky marsall sírját, majd megtekintett több múzeumot. Este 19 órakor a miniszter Lembergbe utazott.

(Saveanu kamaral elnök Fotino alelnök, Anghelcsu és Aurel Cosma képviselő kisérteben Belgrádba utaztak, hogy Csiricsnek, a szkuptsina elnökének átnyujtsák az uralkodó által ajándékozott kitüntetést.

Saveanu Rómába is ellátogat

Bucuresti, március 22. Az Ordinea jelentése szerint a képviselőház elnöke Rómába is, ellátogat. Saveanunak fontos megbízása lesz egy eseménnyel kapcsolatban, melynek következményei április végére fognak megnyilatkozni.

A román sajtó Tatarescu prágai útjáról

Az Adeverul Tatarescu csehszlovákiai fogadtatásával kapcsolatban hangoztatja, hogy a csehszlovák kormány fényes fogadtatásban kívánta részesíteni a román miniszterelnököt. Az ünneplés már a határnál kezdetét vette. A lakosság mindenütt lelkesen vette ki részét a hivatalos programból. Ha tekintetbe vesszük, hogy a rokonszeny megnyilvánulás megfelel a politikai valóságnak és hogy Románia, valamint Csehszlovákia érdekei egyazon vonalon fejlődnek, mind szorosabbaknak mutatkoznak, el lehet mondani, hogy Tatarescu prágai látogatása

VILAG TÜKRE

A fegyverkezés,

vagy miért tesszük mégis azt, amit mindannyian ostobaságnak tartunk

Irta: Viscount Cecil

A népszövetségi paktum 8-ik szakasza, amelyet olyan nagyon felfújtak, egyben a békeszerződések 8. paragrafusa is és szó szerint így szól: A béke fenntartása a nemzetek fegyverkezésének csökkentését követeli. Tizenhét esztendővel azután, hogy a hadviselő hatalmak és a semleges népszövetségi államok ünnepélyes formában kimondották ezt a tilalmat, a legtöbb nemzet a fegyverkezési költségeket olyan mértékben fokozta, hogy erre a fegyverkezésre nincs példa az emberiség történetében. Ez az örült költekezés az ugyancsak példátlan gazdasági nehézségek idejében történik. Az államok nem azért fegyverkeznek, mert nem tudnak mit kezdeni, erről igazán nem lehet szó. A kontingens legnagyobb államai, kivéve talán Oroszországot, a legsúlyosabb pénzügyi nehézségekkel küzdenek. USA és Anglia már kezdenek gazdaságilag magukhoz térni, de ez a kettő is még nagyon messze van a prosperitástól. Még mindig harcolnak a munkanélküliséggel és kereskedelmük még mindig nem tudott a tökéletes eredményekig eljutni. Még ebben az államban sem lehet ipari „konjunkturáról” beszélni, ha eltekintünk a fegyverkezési ipar konjunkturájáról. Ebben a helyzetben és ezt különösen hangsúlyozni kell, a brit kormány is kénytelen részt venni a fegyverkezési versenyben. Ezt a politikát „újra fegyverkezésnek” nevezik, így szépitik a dolgokat, mert úgy akarják feltüntetni, hogy Anglia csupán elavult hadifelszerelését újítja meg. Ez az elnevezés megtévesztő: amit Anglia most csinál, az jóval több ennél. Ebben az esztendőben a brit felszerelés költségei három-négyszerezteszik ki az 1913 évi felszerelési költségeknek. Igaz, tekintetbe kell venni a pénz értékének csökkentését és azt is, hogy akkor még nem volt légi fegyvernem. De ha mind ezt számításba vesszük is, még mindig megmarad az a tény, hogy Anglia ebben a pillanatban sokkal többet költ fegyverkezésre, mint a háború előtti időkben azért, hogy védekezzék egy háború ellen. Lehet vámadni az angol minisztereket, de azt meg kell mondani, hogy csak nehezen szánták rá magukat arra, hogy kövessék a többi állam példáját. Érdekes, hogy ezt a mentéget hozza fel minden állam.

Szomoru pedig az, hogy ez a magyarázat minden államban az igazságon alapszik. A versenyzők természete az, hogy minden versenyző felül akar emelkedni a többin. Az angol kormány már hangsúlyozta is, hogy arra is kész, hogy tovább fokozza ezeket a szörnyű kiadásokat, amelyeket Anglia most magára vállalt. Négyszázmillió font a hadihitel előírányzata és az angol kormány arra is kész, hogy szükség esetén ezt a fantasztikus összeget megnégyezze. A régi jó időkben, Gladstone idejében folyton a katonai és tengerészeti kiadások csökkentését követelték, ma viszont az angol kormány politikáját legfeljebb a tulzó pacifisták kifogásolták. A munkásság most hozott határozatában kijelenti, hogy helyesli ezeket az óriási pénzügyi megterheléseket, amiből világosan kilátszik, hogy a munkásság semmiképpen sem engedné azt, hogy Anglia a szomszédok eszköze legyen. A külföld meg lehet győződve arról, hogy Anglia ettől a politikától nem fog eltérni, kivéve azt az esetet, ha valóban létrejön egy nemzetközi megegyezés. A miniszterelnök, a kincstár lordja, a külügyminiszter és minden angol miniszter megmondják őszintén, hogy ezek

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)
orth. kóser étterme
BUCUREȘTI,
Str. Lipsani 7. Galeries Lafayette mögött.
Telefon: 4-62-91.

az óriási kiadások rettenetes ostobaságok. Ezzel a becsülettel nyíltsággal valamennyi angol ember véleményének adnak kifejezést és egy percig sem kételkedem abban, hogy minden európai nép így érez. Miért csináljuk mégis mindannyian azt, amit mindannyian ostobaságnak tartunk? Mindannyian megőrültünk? Ahogy igen sokan mondják, vagy pedig mindannyian egy titokzatos hatalomnak vagyunk az áldozatai, amely legyőzhetetlen erővel sodor mindannyiunkat a megsemmisülés felé.

Azt hiszem, itt van az igazság. Már sokszor elfordultunk az igazságtól, az Istentől és helyette hamis isteneket imádtunk. Ez eredendő hiba és nem látjuk a győztesert. Nem tudunk semmit se tenni, hogy kulturánkat a teljes pusztulástól megmentsük? Két dolgot látunk csak világosan: a megmenekülés nem csupán a pusztán brutális fegyverkezés révén lehetséges. Senki sem hajlandó arra, hogy elviselje ezt a gondolatot, hogy az egész világot a maga uralma alá hajtja egy állam, vagy egy államcsoport, amelyhez 6 nem tartozik. Fasizmus, kommunizmus, demokrácia, mind ezeknek a rendszereknek meg vannak a maguk védelmezői. De egyik rendszernek a hívei sem elég erősek ahhoz, hogy a másik kettőt legyőzzék. Az is világos, hogy egyik állam sem hajlandó arra, hogy önként alárendelje magát egy más államnak. Ez még akkor is így van, ha ugyanahhoz a politikai irányzathoz tartoznak, hát még mennyire így van, ha az államok ellentétes politikai irányzatnak a hívei.

Csak annyit tudunk bizonyosan és ez érdekes, hogy Anglia fegyverkezését a legtöbb állam nem nézi rossz szemmel. Igen sok államban helyeslik is kétségtelenül azért, mert tisztában vannak azzal, hogy Anglia semmire sem akar Európát fölértékelni. Ebből semmi haszna sem lenne. Egyetlen célja az, hogy megerősítse a békét és egészen mellékes, hogy egoizmusból vagy nemesebb szándékokból akarja-e. Anglia azt hiszi, hogy minden állam, amely a többi állam fölött uralomra törekszik, végzetes politikát folytat. Az európai erők reális mérlegelése után mindenkinek tisztában kell lennie azzal, hogy a kelet vagy a nyugat hegemoniája éppen olyan keresztülvihető, mint az, hogy Európa a Róma-Berlin tengely körül forogjon. Az ilyen államokban meg kell látni a nagyzást, a hőbortot.

Csak a szabad megegyezésen alapuló nemzetközi együttműködés stabilizálhatja Európát és az első lépés ebben az irányban csak az lehet, hogy lojális és megértő alapon nemzetközi megegyezést teremtsenek a fegyverkezés korlátozására. Már abban sem lehet reménykedni, hogy Európában van elég politikai érzék ennek a megteremtésére?

Tény: a nehézségek nagyok, de nem legyőzhetetlenek. A főnehézség az, hogy egyik állam sem akar a másikkal szoros erőviszonyt teremteni. 1932-ben elvően már majdnem megegyeztek bizonyos fegyvernemek megszüntetésére. A legfőbb támadó fegyvernek leépítése után már nem volt nehéz a védelmi fegyverkezés csökkentéséről tárgyalni. Természetes, ezek a megegyezések csak akkor lehetnek tökéletesek és igazán eredményesek, ha annak az ellenőrző hatalomnak, melyet közös megegyezéssel létesítenek az európai államok, olyan fegyveres erő állana rendelkezésre, amely minden támadó szándékot vissza tudna verni. Ha a legfontosabb államok valóban akarnak egy ilyen leszerelést, akkor ezt a leszerelést meg is lehet teremteni. Ebben egyetlen normális ember sem kételkedik és abban sem lehet kételkedni, hogy addig nem lesz biztos a béke, amíg nem korlátozzák a fegyverkezést. Igaza van annak a mondásnak, amely szerint a népek vagy leszerelnek, vagy elpusztulnak.

A kormányt vádolja a Jewish Agency a palesztinai arab terror elfajulásáért

Nem volt halálos áldozata a szerdai bombamerényeteknek Jeruzsálemben

Wauchope főkormányzó újra Jeruzsálemben

Jeruzsálem, március 22. Jelentette az Uj Kelet, hogy Dávid Ben Gurion, a Jewish Agency palesztinai exekutívájának elnöke, az újabb arab terror ügyében felkereste Jon Hathorn Hall helyettes főkormányzót, akitől az északpalesztinai közbiztonság teljes átszervezését, valamint a zsidók számára a fegyverviselés engedélyezését követelte. A kormány és a Jewish Agency exponense között lefolyt tárgyalás után az Agency exekutívája Jeruzsálemben és Londonban egyidejűleg a következő nyilatkozatot tette közzé:

„Az egy évvel ezelőtt megkezdett zavargások még ma sem értek véget. 1936 október 12-én Dill tábornok napiparancsot intézett a fegyveres haderőkhöz, amelyben kijelenti, hogy az arab sztrájk és a zavargások likvidálódtak és remélhetőleg, a terroristák által elkövetett gyilkosságok véget érnek. A Jewish Agency sajnálattal állapítja meg, hogy ez a remény nem valósult meg.

A terroristák bümlajstroma

Ha eltekintünk a királyi bizottság Palesztinába való érkezése előtt és a bizottság palesztinai tartózkodása alatt uralkodó, rövid idejű viszonylagos nyugalomtól, meg kell állapítanunk, hogy tulajdonképpen nem szüntek meg a terror és a gyilkosságok. Az utóbbi időben, különösen Palesztina északi körzetében, rendkívül kiéleződött a terror. Egyedül az elmúlt hét hét alatt 13 zsidót, 10 arabot és 2 más nemzetiségű polgárt ölt meg a terroristák, ezenkívül számos gyilkos merénylet történt, amelyek nem vezettek teljes eredményre. Huszonhárom városban okoztak nagy károkat bombamerényetek, hatvanhárom lövöldöztek zsidó kolóniákra, 15-ször történt rablás az országutakon, 9-szer pusztítottak el fákat a zsidó ültetvényeken.

Szafed a terror uralma alatt

Súlyos terror uralkodik Szafed városában. A várost valószínűleg a terroristák kormányozzák. A terroristák határvonalát húzták itt a zsidó és arab negyedek között és senkinek lépheti át a határvonalat a terrorista bizottság által kiállított „határléptéi igazolvány” nélkül. Megvámolják az árukat is, amelyeket a határvonalon visznek át. A szafedi zsidó nem érzik biztonságban életüket. Miután az állami hivatalok a város arab részében vannak, teljes lehetetlenség bármilyen kapcsolatba lépni ezekkel a hivatalokkal.

A törvényteleneknek ezt az állapotát csak az tette lehetővé, hogy

a terroristák körében az a meggyőződés uralkodik, hogy a kormány nem képes megvédeni az ország békés polgárait.

A zavargások kezdete óta a Jewish Agency többször figyelmeztette a kormányt az egyre fenyegető veszedelemre, amely abból adódik, hogy a terroristák a kormány eddigi magatartásából a hatóságok tehetetlenségére következtetnek. Az Angliából hozott fegyveres erőket visszaküldték anélkül, hogy a kormány előzőleg igénybe vette volna ezeket a csapatokat a zavargások elfojtására. A kihirdetett ostromállapotot mind a mai napig nem valósították meg. A törvénynek és a törvényességnek egyre kevesebb érvénye van az országban. Arra a néhány bűnösre, akiket a hatóságoknak sikerült elfogniuk a gyilkosok közül, sem alkalmazták az ilyen esetekre előírt legszigorúbb büntetéseket és elfogottaknak is kis hányada került csak bíróság elé. A terroristákat nem fegyverezték le. Annak ellenére, hogy a kormány jelentős katonai erők fölött rendelkezik, a terrorbandák büntetlenül maradtak.

Palesztina zsidósága készen áll arra, hogy saját önvédelmének megteremtésével a maga erejéből védekezzen a terror ellen,

ha a kormány nem korlátozza ezt. A kormány azonban az a kötelessége, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel biztosítsa a rendet az országban.

Az eddigi tapasztalatok meggyőzték a Jewish Agencyt arról, hogy

a biztonsági viszonyok mindaddig nem

fognak megjavulni az országban, amíg nem történnek radikális változások a közigazgatásban.

Ha nem történnek meg ezek a változások, a terror tovább fog éleződni és újabb zavargások kitéréséhez fog vezetni. A rend és a nyugalom helyreállításának első feltétele: erős és határozott közigazgatás az országban.

Ben Gurion Londonba utazott

Londoni jelentés szerint David Ben Gurion a fenti nyilatkozat közzététele után elhagyta az országot és Londonba utazott, hogy részt vegyen az április 13-án kezdődő A. C. ülésszakot megelőző tanácskozáson. Ugyanekkor Mose Shertok, a Jewish Agency politikai osztályának Londonban tartózkodó vezetője, a napokban visszatér Jeruzsálembé.

A szerdai bombamerényetek

Csütörtökön és pénteken relatív nyugalom volt az országban, amennyiben — Jeruzsálemben kívül, ahol újabb bombamerényet

követek el az arabok — nem történtek újabb súlyosabb természetű terrorcselekmények. A szerdai nap azonban, mint már röviden jelentettük, súlyos események napja volt Jeruzsálemben. A terroristák négy bombát dobtak ezen a napon, egyet a város egyik terén és három kávéházakban. Huszonhét zsidó és arab polgár sebesült meg. A bombamerényetek a város legforgalmasabb pontjain történtek.

A huszonhét sebesült közül egyik sincs életveszélyes állapotban

és mindegyik házi kezelésben részesül. Csak egy zsidó rendőr sebesült meg úgy, hogy kórházba kellett szállítani. Az egyik bombát egy autóbussz-állomáson várakozó tömeg közé dobták. A rendőrség nem tudta elfogni a tetteseket. Egyes szemtanúk szerint egy arab járókeelő hajította el a bombát, míg mások szerint háztetőről vetették azt a tömeg közé.

Csütörtök reggel újabb bombamerényet történt Jeruzsálemben, amelynek egy halottja is van. A szerdai és csütörtöki bombamerényetek áldozatainak száma 31-re nőtt. A sebesültek között zsidók, arabok és angolok vannak.

Jeruzsálemben kihirdették a kivételes állapotot

Jeruzsálemben kihirdették az ostromállapotot. Este hét órától reggel ötig tilos a közlekedés az utcákon. A katonai és rendőrpatriulákat is megerősítették.

Újabb jelentés szerint Sir Wauchope főkormányzó repülőgépen Londonból visszatért Jeruzsálembé és elfoglalta hivatalát.

Select Muzg

Ma

Select Muzg

Erdők királya

izgalmas kalandfilm, mely Murrieta rettegett kaliforniai bandita életét mutatja be.

Főszerepekben:

Warner Baxter, Ann Loring

Angol tudósítás a német élelmiszerhiányról

A Daily Telegraph tudósítása. A fogyasztás javul, de nem érte el az 1928-as színvonalat

London, március 22. A Daily Telegraph berlini tudósítója terjedelmes cikkben számol be azokról a tapasztalatokról, amelyeket a németországi élelmiszerhiánnyal kapcsolatban tett a német fővárosban. Ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy e híresztelések túlzottak.

— Kétségtelen — mondja a tudósító, — hogy meglehetősen elégedetlenség uralkodik, különösen a szegényebb néposztályok körében, miután bizonyos élelmiszerek egyáltalán nem kaphatók, másrészt pedig az árakban is emelkedés mutatkozik. Másrészt azonban kétségtelennek tartják, hogy a kormány módjában lesz elegendő külföldi valutát tartalékolnia abból a célból, hogy külföldről vásárolja be azokat az élelmiszereket, amelyekben különösebb hiány mutatkoznék.

Természetesen elégedetlenség támad

— A külföldről jövő utas alig látja — mondja a Daily Telegraph cikke — valami nyomát az élelmiszerek hiányának, különösen ha tekintetbe veszi azt a módot, ahogy a németek általában táplálkoznak. A Franciaországban és Angliában megszokott változatos és bőséges táplálkozás itt sohasem volt meg.

A tudósító ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy a német izlés inkább a zsiros ételek felé hajlik és a pulykánál jobban kedveli a libát, amelyből viszont ebben a szezonban elegendő mennyiség állott rendelkezésre. Ép így a fehér kenyér sem túl nagy fogyasztási cikk Németországban, tehát az a körülmény, hogy korlátozták a fehér liszt őrését, igen csekély mértékben befolyásolhatja a németek normális táplálkozását. Berlin és más városok szegényebb negyedeiben a háziasszonyoknak le kell mondania arról, hogy annyi húst vásárolhasson, amennyit szeretne hanem ehelyett más élelmiszerekkel kell megelégednie, minthogy pedig az árak emelkedtek, nemcsak hogy mást kell vásárolnia, mint amit szeretne, hanem azt még drágábban is kell megfizetnie.

— Amiből — jegyzi meg a cikkíró — természetesen elégedetlenség támad. A vajért nem állnak már sorba, mint az elmúlt évben. Megjegyzi a tudósító, hogy a vaj minősége nem különösebben jó és a tej is észrevehetően higabb, mint Angliában, vagy Franciaországban. Tejszín csak akkor kapható, ha az ember előre megrendeli — de akkor sem mindig.

— A rendszer kereskedelmi forgalomban —

folytatta beszámolóját a Daily Telegraph berlini tudósítója — nem lehet kapni friss tojást, viszont rendkívül sok „zugpiac” működik az egész országban.

Ezt a körülményt természetesen a szegényebb osztályok aránylag erősebben megérik, mint azok az emberek, akiknél az élelmiszerek ára mégsem játszik olyan nagy szerepet.

Margarint nem lehet vásárolni rendes uton és csak azok kapnak, akik segélyben részesülnek. Az ára körülbelül olyan, mint a vajé, minősége azonban silány.

Az árak

— Az „élelmiszer-újászervezése”, amelyről a lapok oly sokat írtak, egyelőre elméleti jelentőségű maradt, — állapítja meg a cikkíró — és hatása még nem érezhető a boltokban. Az általános berlini kisebb üzletekben az árak nagyjából a következők:
1 font (kb. félkiló) fehér kenyér 50 pf., 1 font rozskenyér 18 pf., 1 liter tej 24 pf., 1 liter tejszín 2 M., 1 font disznóhús 2.30 M., 1 font marhahús 1.20 M., 1 font velő 1.60 M., 1 font vaj 1.60 M., tojás darabja 12—13 pf. (Egy márká körülbelül 40 lej.)

Felmerült az a terv is, hogy behatóbban foglalkozzanak az édesvízi halak tenyésztésével és minden rendelkezésre álló tavat igénybe fognak venni haltenyésztési célokra. Ezzel kapcsolatban a hannoveri rádió szpikerje felhívta a figyelmet arra, hogy egy négyzetméternyi halastó jóval produktívabb, mint egy négyzetméternyi szántóföld.

— A csökkent élelmiszerellátás — jegyzi meg a tudósító — amely általában a közvetett és közvetlen behozatali korlátozásoknak tulajdonítható, egybeesik a fokozott fogyasztással, ámbár ez a fogyasztás még nem érte el az 1928-as színvonalat.

A helyzetnek ezt az alakulását összefüggésbe hozzák azzal, hogy részben a fegyverkezési iparok felvirágzása folytán a munkanélküliség csökkent, másrészt azzal a ténnyel, hogy a német hadsereg — ép úgy, mint azelőtt a Reichswehr — igen jól van táplálva. A rendszer sorozás utóból való bevezetése és a katonai szolgálati idő tartamának megkésztérése rendkívül nagy mértékben emelte a haderő létszámát és miután a hadsereg szükségletéről legelső sorban kell gondoskodni, ez a körülmény igen fontos szerepet játszik a gazdasági helyzet alakulásában.

București (tud.) Mint baton a kéta berekes negyedik ül élénken kor rövid szöve sel adózik sének. A uralkodó „ megiszlárdi Alapos és e termékeinek folytán a k ami az orsz raállítását utóbbi eszt költségvetés várt gyümö zött — ir van arra, egész gazda tettel regisz deményezés egész sorár

Olyan ki ezek, amely óta még ne iratban. A kezési akci vakban em majd hozzá csak a hál sére tett le erőteljesebb béke védelm csak a Tatar felfegyverk között a M gel kapcsol nem tulzot hogy a nem dikálta a A verkezés te ta, hogy cs lyozták me szerződés v Tatarescu v irat.

A trónbe ifjuság nev ségéről eml lai törvény szóló törvé lődését, ma

„Ezekben vényekben eszközök a fegyelem k amelynek k kell, hogy vviszálly álta ben az egy a nagy ne tandók.” Ezek a programot magukban, szellem vez zása során volna az o

A Tatar dicséretén trónbeszéd sége. A ké zűdik: „A szabított lentem ki. az „utolsó egyesek vá szöveg me seinek, am lamentet n szág. Mint január 15- nuárban já de rendes törvényhoz

„Az ifjuság ne vesztesse erejét a gyűlölet és széthúzás harcaiban” —

proklamálja a parlament berekesztő királyi kézirat

Még nem zárult le végleg a liberális parlament tevékenysége. Rendkívüli, sőt rendes szesszlót is összehívna még?

Bucarest, március 22. (Az Uj Kelet tud.) Mint azt röviden jelentettük, szombaton a késő esti órákban királyi kéziratot berekesztették a liberális parlament negyedik ülészakát is. Politikai körökben élénken kommentálják a kéziratot, amely rövid szövegben ismét kivételes elismeréssel adózik a Tatarescu-kormány működésének. A kormány tevékenységében az uralkodó „uj közreműködést lát az állam megszilárdításának általános művéhez”. Alapos és előrelátó gazdálkodás, az ország termékeinek egyre intenzívebb értékesítése folytán a költségvetés fölösleggel zárult, ami az ország pénzügyeinek végleges talpraállítását bizonyítja. A kormány által az utóbbi esztendőben folytatott határozott költségvetési politika meghozza eképpen a várt gyümölcsöt. „Ilyen körülmények között — írja a királyi kézirat — jogunk van arra, hogy bizalommal tekintünk az egész gazdasági élet alakulására és elégtellel regisztráljuk a helyzetet, amely a kezdeményezések és kitartó erőfeszítések egész sorára teszi rá a koszorút.”

A királyi elismerés Olyan kivételes elismeréssel telt szavak ezek, amelyek Károly király uralkodása óta még nem láttak napvilágot királyi kéziratban. A Tatarescu-kormány felfegyverkezési akciójáról hasonlóan dicsőséges szavakban emlékezik meg a királyi kézirat, majd hozzát teszi, hogy „ez az akció nemcsak a háború óta a hadsereg megerősítésére tett legnagyobb erőfeszítés, de a legértelmezesebb garanciája is határaink és a béke védelmének”. Ez utóbbi mondat nemcsak a Tatarescu-kormányt szolgálta a felfegyverkezés terén elégtelt, de a sorok között a Maniu-kormányt és a Skoda-céggel kapcsolatos erőfeszítéseiről is mond nem túlzottan elismert ítéletet. Ismeretes, hogy a nemzeti parasztpárt magának vindikálta a kezdeményezés érdemét a fegyverkezés terén és minduntalan hangsúlyozta, hogy csak a liberálisok intrikái akadályozták meg a Skodával kötött előnyös szerződés végrehajtását. Ezt a vitát most Tatarescu javára dönti el a királyi kézirat.

A trónbeszéd ezután a kormányt az ifjuság nevelése terén kifejtett tevékenységéről emlékeztet meg. Megemlíti a főiskolai törvényt, a munkatörvényeket, a szülői törvényt és a strajer szervezetek fejlődését, majd a következőket mondja:

„Ezekben az intézményekben és új törvényekben adva vannak a leghatályosabb eszközök arra, hogy egy magasabbrendű fegyver kereteiben tartsák az ifjuságot, amelynek lelkesedése és munkavágya nem kell, hogy szerte foszolja a gyűlölet és viszály által szított harcokban, ezzel szemben az egység s testvérisülés gondolata és a nagy nemzeti ideálok szolgálatába állítandók.”

Ezek a legfelsőbb helyről jövő szavak programot és világnézetet is foglalnak magukban. Ha a Tatarescu-kormányt ez a szellem vezette volna négyéves kormányzása során, akkor bizonyára nem került volna az ország a mai helyzetbe.

„Megyünk tovább”

A Tatarescu-kormány tevékenységének dicsőretén tud val az ülészakát bezáró trónbeszédnek még egy feltűnő jellegzetessége. A kézirat a következő szavakkal végződik: „A törvényhozó testületnek meghosszabbított rendes ülészakát bezárunk jelenleg ki.” A trónbeszéd nem szól tehát az „utolsó ülészakáról”, mint ahogyan azt egyesek várták. Kormánykörök szerint a szöveg megfelel az alkotmány rendelkezéseinek, amelyek precizizozzák, hogy a parlamentet négy esztendőre választja az ország. Minthogy a jelenlegi parlament 1934 január 15-én ült össze, ideje csak 1938 januárban jár le. Addig nemcsak rendkívüli, de rendes ülészakákra össze lehet hívni a törvényhozás házáit. Lepadatu szenátusi

elnök a királyi kézirat felolvasása után kijelentette, hogy a szenátus szükség esetén a kormány rendelkezésére fog állni. Tatarescu miniszterelnök pedig a kézirat felolvasása után a következőkkel fordult a liberális többséghez:

— *Megyünk tovább, Folytatjuk kötelességünk teljesítését.*

A Dimineata értesülése szerint kormány körökben meg vannak győződve arról, hogy Tatarescu a késő őszi hónapokig határon marad. Csak akkor fogják felsőbb

helyről megvizsgálni a politikai helyzetet és kijelölni a Tatarescu-kormány utódját. *Uj választásokra — amennyiben arról egyáltalán szó lesz — az év vége előtt semmiestre sem fog sor kerülni.*

A miniszterelnök egyébként, mint arról lapunk más helyén is beszámolunk, közvetlenül a parlament bezárása után elutazott Prágába. Távollétében Inculc helyettesíti a miniszterelnökségen és Paul Anghelescu tábornok-hadügyminiszter a belügyminisztérium élén.

Házasság-adót vetett ki Cluj időközi bizottsága

Már a házasság sem illetéktelen. A „városháza terméinek használata” címén vetették ki az illetéket

Cluj, március 22. (Az Uj Kelet tud.) A város interimár bizottsága, mint minden évben, ezúttal is nyilvánosságra hozta az adókiegészítési szabályrendeletét. Az új szabályrendelet azonban sok mindenben eltér a régiéktől: néhány olyan újítást vezet be, amelyeknek nem nagyon fog örövendő a város lakossága. A legfeltűnőbbre néhány olvasónk felhívta figyelmünket és a közönségben szerzett értesüléseink szerint az új intézkedés élénk visszatetszést szült.

Az új szabályrendelet 73. szakasza ugyanis adóval és pedig elég nagy adóval sújtja a házasságkötéseket. Az intézkedés sérelmessége mellett meglepetés is volt számunkra. Nemrégiben még olyan verziók keringtek, hogy az állam agglégény adót akar bevezetni a házasság népszerűsítésé-

re. Erre már néhány példa is van Európában. Egyes országban virágzik a házasság kultusz, a vidéki házassulandóknak ingyen vasuti jegyeket biztosítanak, nemzeti ajándékokat adnak a házasodó feleknek, stb.

A cluji városi tanács nem azonosította magát ezekkel az eszmeáramlatokkal és megadóztatta a házasságot. A szabályrendelet 73. szakasza a nem túlságosan rokonszenves illetékeket azzal indokolja, hogy ez „a városháza terméinek használata” címen szükséges. Hivatkozás történik arra is, hogy ezt az illetéket Bucarestben és Cernautiban is behajtják a házasuló feleken. Az adókiegészítés az adóvalomások alapján történik: az adózó jövedelem arányában, progresszív módon a következőképpen vetették ki:

10.000 lejig terjedő évi jövedelmű házasulók illetéke	200 lej
10—24.000	600
24—60.000	1000
60—120.000	2000
120—200.000	3000

Az illeték a jövedelmet biztosító iratok felmutatásával a városi adóhivatal pénztáránál fizetendő be. A házasuló feleknek az innen kapott nyugtákkal kell az anyakönyvvezető előtt megjelenniük.

Értesülésünk szerint az anyakönyvi hivatal a rendelkezést alig egy hete alkalmazza. Ez is elegendő volt azonban arra, hogy a házassági illeték híre elterjedjen a városban és mindenütt kellemetlen hatást váltson ki. Azt hisszük, a városnak más uton és módon kellett volna költségvetési nehézségeivel megbirkóznia, nem a házassági illetékekkel, a „városháza terméinek használatának” indoklásával.

Végül pedig különösképpen tartjuk, hogy az időközi bizottság ilyen természetű kirívásokat eszközöl. A város időközi bizottsága kétségtelenül kiváló és ügybuzgó urakból áll, de ilyen kérdésekben mégis csak a város lakosságának véleménye is meghallgandó. Cluj időközi bizottságában pedig csak egyetlen párt van képviselve. Ennek a kis csoportnak más módon kellene adókat kivetni, nem ilyen kellemetlen megfélemlítések formájában.

Ötvenezer ember tüntetett Newyorkban a hitlerista rezsim ellen

La Guardia newyorki polgármester kijelentette, hogy nem vonja vissza, hanem megerősíti a hitlerista rezsim ellen tett kijelentéseit

Newyork, március 21. Röviden jelentette az Uj Kelet, hogy az amerikai zsidó kongresszus a zsidó munkás föderációval karöltve nagyszabású anti-Hitler napot rendezett Newyorkban. A hatalmas manifesztációról részletes tudósításban számol be a Zsidó Távirati Iroda. A tüntetés a Madison Square Gardenben zajlott le. A hatalmas teret huszonötezer ember töltötte meg, míg másik huszonötezer főnyi tömeg a szomszédos utcákban szorongott és hangszórokon keresztül hallgatta végig az elhangzott beszédeket.

Hugh Johnson tábornok, Roosevelt elnök közismert barátja és a roosevelti újáépítési program egykori adminisztrátora és John Lewis szakszervezeti vezér súlyos szavakban bélyegezték meg a hitlerista Németország kül- és belpolitikáját, amely

nemcsak az emberi jogrendet, hanem a világ-békét is veszélyezteti.

Dr. Stephan S. Wise felszólította Amerikát népet, hogy támogassa a náciellenes bojkott fegyvertelen harcát a háborús veszedelmet szító német rezsim ellen.

Különösen viharos ünneplésben részesítette a hatalmas gyűlekezet La Guardia newyorki polgármestert, akinek az utóbbi időben éles konfliktusa támadt a náciellenes és akit durva támadásban részesítettek a németországi lapok. A konfliktus, amely sokat foglalkoztatta úgy az amerikai, mint a németországi közvéleményt, egy beszédből pattant ki, amelyet a newyorki polgármester a náciellenes ellen tartott. La Guardia a newyorki anti-Hitler tüntetés keretében újabb beszédet tartott. Hangsúlyozta, hogy legutóbbi nyilatkozatát a né-

minőségileg utánozhatatlan. Néhány évtized óta az egész világ egészségét óvja. Orvosilag ajánlva.

met rezsimről nemcsak, hogy nem vonja vissza, hanem azt nyomatékosan megerősíti.

— Én az igazságtalanságot, az elnyomatást és a civilizáció veszélyeztetését bélyegeztem meg — mondotta többek között — és ezt folytatni fogom. Hitler mondhat, amit akar, nem bír jelentőséggel, mert a világ közvéleménye régóta tisztában van azzal, hogy Hitler sem személyileg, sem diplomáciailag nem elégtélképes.

A manifesztáció keretében hét amerikai állam kormányzójának, harminc szenátorának és harminchétf képviselőnek, továbbá számtalan európai államférfi levelét olvasták fel. Henry Berenger francia szenátor, a szenátus külügyi bizottságának elnöke, táviratban hangsúlyozta, hogy Franciaország büszke arra, hogy 35 ezer német menekültet fogadott be.

A gyűlekezet ezután határozati javaslatot fogadott el, amelyben súlyos szavakkal bélyegzik meg a hitlerista rezsimet és felszólítja amerika összes polgárait, hogy tagadjon meg ettől a rezsimtől minden hitelt és pénzügyi segítséget és csatlakozzék a náci-ellenes bojkott mozgalomhoz.

Ugyanekkor a német-amerikai liga tiltakozó gyűlést tartott az antihitler-tüntetés ellen, amelyen azonban mindössze hatvanöt ember jelent meg.

A németországi náci-laopk durva kirohanást intéztek az amerikai demokrácia és a newyorki antihitler tüntetés ellen és energikus intervenciót követelnek Roosevelt elnöknel az ilyen megnyilatkozások megakadályozására. Az Angriff szerint Thomas Mann is résztvett a newyorki tüntetésen.

Ford szerint egy nemzetközi pénzcsoport szítja az autósztrajkot

Detroit, március 22. (Rador). A Newyork Times a gépkocsipari helyzetet igen súlyosnak tekinti. Ma már 100.000 munkás sztrájkol, köztük 65.000 a Chrysler-művektől.

Henry Ford a következőket nyilatkozta a sztrájkokkal kapcsolatban: E sztrájk hátterében néhány nemzetközi pénzember áll, akiknek mással kellene foglalkozniuk, mint az autópár ellenőrzésével. Céljuk az, hogy megöljenek minden konkurenciát és minden versengési lehetőséget. Amíg azonban én élek, nem kényszeríthetnek gyáram bezárására.

— Gyomorsavas szellemi munkásoknál, eldugult neuraszténias egyéneknel és aranyeres betegeskedő embereknel reggelenként felkeléskor egy-egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűviz igen jótékony hatást szokott kifejteni. Az orvosok ajánlják.

— Kisziklott egy osztrák kirándulóvonal. Bécsből jelentik: egy vonat, amelyben ezer szőzült, Kohabtsbach közelében kisziklott. Többben megebesültek, néhányan súlyosan.

— A bolgár diákok nemzeti szövetsége a zavargások ellen. Szófiából jelentik: A bolgár diákok nemzeti szövetsége kiáltványban szólította fel összes tagjait, szüntessenek be minden tüntetést és mai kezdettel állítsák helyre a rendet. A szövetség szerint, ha hétfő után is zavargások adódnának, emár tőle idegen szélsőségeseknek lenne tulajdonítható.

Lemondatták a náci-barát osztrák hadügyminisztert

Neustädter-Stürmer lemondása nagy konsternációt keltett Berlinben

Visszahívják Luther newyorki német nagykövetet?

Bécs, március 22. Neustädter Stürmer osztrák nemzetvédelmi miniszter tegnap beadta lemondását, amelyet a köztársasági elnök elfogadott. Neustädter Stürmer kimondottan náci-barát tagja volt a kabinetnek s lemondása az osztrák-német viszony újabb kiéleződésére vezethető vissza.

Berlinben Neustädter Stürmer lemondása nagy konsternációt keltett. A Havas szerint Neustädter Stürmer lemondását Berlinben a nemzeti szocializmuson való ítésnek tekintik. Német körökben hangzókatják, hogy a helyette kinevezett államtitkár mindenkor a nemzeti szocializmus édes ellenségeként mutatkozik. Mégis azon véleményt kockáztatják meg Berlinben, hogy Schuschnigg kancellár mérsékelt befolyást fog gyakorolni. A lapok kiemelik, hogy Stürmert a nemzeti szocialis-

ták iránti rokonszenve miatt kényszerítették lemondásra.

Bécsi jelentés szerint a Neue Zeit című linzi lapot, amely közel áll Neustädter Stürmer volt miniszterhez, tegnap elkövetették, amiért azt állította, hogy a miniszter lemondása káros Ausztria pacifikálására nézve.

Newyork, március 22. (Rador.) Az Associated Press jelentése szerint washingtoni diplomáciai körökben olyan hírek terjedtek el, hogy Luther német nagykövetet rövidesen visszahívják. Ennek oka La Guardia newyorki polgármester hitlerellenes beszédeivel kapcsolatos diplomáciai incidensek lennének. E körök tudni vélik azt is, hogy Luther utóda Hans Heinrich Dieckhoff külügyminisztériumi államtitkár lesz.

Országszerte borzalmas tűzvészeket idézett elő a vasárnapi szélvihar

Egy moldovai falu teljesen leégett. Nagy tűzvész Florestiben és egy székely kisközségben

Szombaton éjjel és vasárnap egész napon nagyerejű szélviharok tomboltak országszerte. A viharos időjárás az ország különböző pontjain borzalmas tűzveszedelmeket okozott, amelyek sokmillió károkat okoztak a falvak lakosságának. Transzilvániában két községben: a clujkörtényé ki Florestiben és a székelyföldi Bicsadul Oltului községben volt tűzveszedelem. A legborzalmasabban azonban a moldovai Boldu községben pusztított a tűz, ahol az egész falu a lángok martalékává vált. A tűzesetekről az alábbi részletes tudósításaink számolnak be.

Tűzveszedelem a pattogtatott kukorica miatt

Floresti, március 22. Vasárnap a kora délutáni órákban lángolt fel a tűzveszedelem a községben. A falu vége felé eső malom közelében az egyik házban pattogtatott kukoricát készítettek. A szabad tűzhely mellett felhalmozott fa és forgács lángra kapott és percek múlva már a ház kerítése és az egész faépület lángban állott. A falusi önkéntes tűzoltóság azonnal megkezdte a mentőmunkálatokat, de a szegényes felszerelésű önkéntes csapat nem bizonyult elegendőnek a lángok megfékezésére, melyek már a szomszédos zsuffelű házakra is átcsaptak. Ekkor a községből telefonon hívták a cluji tűzoltókat. A tűzoltóság Olteanu őrmester vezetésével vonult ki a községbe. Már az országútról a tűzoltók elé tárult a nagyméretű szerencsétlenség. A falu határszéli házai lángokban állottak. A faluba vezető hidat is kikezdtek a lángok és alig hajtották át a hidon a tűzoltókat, a hid nagy roppanással összeomlott. A tűzoltók ezután teljes erőfeszítéssel kezdték meg a munkát. Ekkor már 12 ház állott lángokban. A lángokkal vívott küzdelemben

8 tűzoltó szenvedett sérüléseket. Az esti órákban sikerült lokalizálni a tüzet, mely azonban 12 házat és az udvaraikban épült gazdasági épületeket, összesen 30-at, elhamvasztott. A tűzveszedelem, a vizsgálat megállapításai szerint Takács Márton házából indult ki. Áldozatai a tűznek a Takács, Balázs, Ardelean, Didi, Muzsa, Caenfa, Capusan, Demény, Turós, Király Csenkó, és Tankó családok. A kár összege meghaladja a 3 millió lejt. Dr. Dunca Jenő vármegyei prefektus haladéktalanul intézkedéseket kíván tenni a károsultak felségélyezésére.

Egy székely falu tragédiája
Brasov, március 22. (Az Uj Kelet tud.) A treiscaunmegeyi Bicsadul Oltului községben a vasárnapi tűzvész következtében négy ház és hat gazdasági épület égett le. A község lakóinak mentőkísérleteit megnehezítette, hogy a faluban nincsen víz. Az

ívóvízszükségeket a hegyekből vezetékken lehozott forrásvizek látták el, de a falu lakóinak nemtörődőmsége miatt a vezetékek elromlottak. A tüzet csak a szélvihar elálltával sikerült lokalizálni. A kár hárommillió lej körül mozog.

Leégett egy moldovai falu

Bucuresti, március 22. Hátborzongató méretű szerencsétlenség történt a ramnicul-saratmegeyi Boldu községben. A falu egyik gazdájának, Alexa Bogdának házában tűz keletkezett. A gazda cigarettavéget dobott el, mely egy szénakazalt lobbantott lángra. A tűz a szélviharban borzalmas erővel terjedt és egy óra leforgása alatt már 150 ház állott lángokban. Râmnicul Saratból azonnal kivonultak a tűzoltók, de éjjel 12 óráig már 300 ház égett és a veszedelmet még mindig nem lehetett lokalizálni. A faluban óriási pánik tört ki.

A lakosság menekülésszerűen hagyta el a községet és a környező falvakban húzódott meg.

Két gyermeket nem találnak, ezek valószínűleg a lángok martalékai lettek. Az esti órákban a helyszínre érkezett a buzai, brailai és focsani tűzoltóság is, valamint a 9-ik gyalogezred és a 28. tüzérezred tűzoltó osztagai is. A tüzet már nem lehetett eloltani és a mentőosztagok minden igyekezete odairányult, hogy a lángok terjedését megakadályozzák. Hétfőn délnél 12 órákor a tüzet még nem lehetett eloltani. A szélvihar még most is erős és az égő faluból elhordott zsarátok felgyújtással fenyegetik Ghergeasa, Amara, Salcioare, Obifiti és Balta-Alba községeket is. Ezeknek a falvaknak a lakossága szintén az égő faluhoz vonult, hogy saját falvaikat mentse meg a lángborulástól. A tűz valószínűleg az egész falut elpusztítja, mert a tűzoltók tehetetlenek a szél által támogatott lángokkal szemben. A lángok közé veszett két gyermek kivül eddig nincs több halálos áldozata a szerencsétlenségnek.

AZ Ő
számára
biztos a siker

A jó kölnivíznek nemcsak az a feladata, hogy diszkrét és kellemes illatot terjesszen, hanem a bőrt is fel kell frissítenie. Ezt a fontos feladatot tökéletesen teljesíti a

Tudja, hogy a tavaszi nap kellemes sugaraival hasonló Richard Hudnut kölnivíz használata egyéniségét üde, fiatalos; tavaszi illattal egészíti ki. A parfümművészet legnevesebb mesterei hosszú évek kitartó munkájával teremtették meg eme csodálatos kölnivíz disztingvált illatát. Ezt a kölnivizet társaitól megkülönbözteti az a diszkrét és mégis tartós illat, amelyet magából áraszt és amely mint örökké visszatérő motívum marad meg emlékezetünkben.

Richard HUDNUT
GEMEY, LE DEBUT VERT, RICHESSE KÖLNIVIZ

RICHARD
HUDNUT

Nagyszerű ajándék az ünnepekre: egy üveg csodálatos minőségű
RICHARD HUDNUT - GEMEY - LE DEBUT VERT - RICHESSE Kölnivíz

Mussolini váratlanul elhagyta Libiát

A német-osztrák feszültség miatt távozott el hirtelen a Duce?

A római angol nagykövet és Ciano zárkórú tárgyalást folytattak

Róma, március 22. (Rador.) Mussolini tegnap, elhagyta Libiát és felszállt a Pola fedélzetére. A Földközi tengeren való átkelés alatt megtekinti az olasz tengeri hadgyakorlatok második részét.

Az Echo de Paris római távirata szerint Mussolini megrövidíti részvételét a földközitengeri hadgyakorlatokon és visszatér a fővárosba, hogy az olasz hadsereg vezetőivel együtt a spanyolországi helyzetet áttanulmányozza.

Róma, március 22. (Rador.) Foglalkozva azzal a hírrel, hogy Olaszország nem képviselteti magát kioldottsággal, az angol uralkodópár koronázásán, a Voce d'Italia című lap azt hangoztatja, hogy ez természetesen nem befolyásolhatja azt a szíves együttlüköt, amit Mussolini kíván és javasol. Ha Anglia a négy meghívásával nem Olaszország iránti ellenszenvének akart kifejezést adni, természetesen, hogy nem szabad Olaszország részéről valamilyen ellenérzést feltételeznie.

Mussolini visszatérését római hivatalos körök azzal magyarázzák, hogy a Tripolisban dúló rendkívül erős vihar lehetet-

lenné tette a Duce légiútját a távolban fekvő Gadames oázis felé. Egyébként is a Duce hazatérésének időpontját előzőleg nem tüzték volt ki, de ezelőtt egy héttel már megállapodás jött létre, hogy ma érkezik vissza Rómába. Ez kizárja azt a feltevést, hogy diplomáciai események, vagy mástermészeti dolgok miatt sietett volna haza Mussolini.

Ezzel szemben Párizsban Mussolini gyors hazatérését inkább az osztrák-német feszültséggel hozzák kapcsolatba, mint a spanyol helyzettel. Neustädter miniszter elmozdítása és Schuschnigg budapesti utja, amely a római jegyzőkönyvek kiterjesztésére vonatkozott, a párizsi sajtó szerint megmutatták, hogy Mussolini alig párnapos távolléte rávilágít a Róma-Berlin politikai tengely szilárdságának hiányára.

Róma, március 22. (Rador.) Sir Eric Drummond angol nagykövetnek Ciano külügyminiszternél tett látogatását diszkréciával kezelik. Rámutatnak arra, hogy e látogatás célja nem az volt, hogy az olasz önkéntesek spanyolországi partraszállása ellen tiltakozzanak.

A „LERESCU”
jiddis operett-társulat

egyetlen előadása Clujon f. hó 23-án, vasárnap este a katolikus gimnázium dísztermében. Szinre kerül:

Mazel-Tow

főszerepben Adela Lehrer operaénekesnő

Megérkeztek a tavaszi és nyári angol és exkluzív

szövetkülönlegességek
Veisz József uriszabó

CLUJ, Piața Unirii 25 L. Róma drogéria mellett. Telefon: 696.

SPORT

Remek küzdelemben a törversenyt a csehek, kardot a cluji vívók nyerték a Prága—Cluj vívómérkőzésen

Tör: Prága—Cluj 9:7, kard Cluj—Prága 12:4

Cluj, március 22. (Az Uj Kelet.) Az utóbbi időkben egyre eseménytelenebb és szürkébb cluji vívóéletben rendkívül eseményt jelentett a Prága—Cluj vívóverseny, amelyet vasárnap este a katolikus gimnázium tornatermében rendeztek. A verseny kitünő sportot, pompás küzdelmeket eredményezett, de nem utolsó sorban igen sok tanulsággal is szolgált.

Este 9 órakor, nem nagyszámú, de előkelő közönség, a cseh konzullal és Pulca Victor rendőrkészlettel az élen foglalják el a nézőközönség részére előkészített néhány széket és padot. A verseny törrel kezdődik.

A cseh csapat: Jeszenszki, Frass, Vohrizek, Kakos. Cluj: Hintz, Szentkirályi, Herczeg, Neufeld, Zsürielnökök: Jungmann és Deheleanu.

Az első pár Jeszenszki—Neufeld. Neufeld nyerhetne, de ellenfele óvatossabb. Győz Jeszenszki 5:3-ra.

Hintz—Vohrizek 5:3. Hintz kitünő formája kelt feltűnést.

Frass—Szentkirályi 5:3. Frass kitünő, nemzetközi klasszisú vívónak bizonyul. Pompásan támad, remekül véd, ripsztjai villámgyorsak. A cseh csapat legjobbjai.

Kakos—Herczeg 5:3. Meglepő vereség. Frass—Neufeld 5:3. Neufeld nem is remélhetett.

Vohrizek—Herczeg 5:4. Szentkirályi—Jeszenszki 5:3. Szentkirályi megérdemelten győz.

Neufeld—Kakos 5:4. Erdekes küzdelem. Frass—Hintz 5:3. Hintz tethetetlen volt a kitünő cseh vívóval szemben.

Vohrizek—Szentkirályi 5:4. Bizonytalan győzelem. Az egyetlen asszó, ahol a zsüri ítélete vitatható. A döntő tuss: nem volt meggyőző.

Jeszenszki—Herczeg 5:4. Hintz—Kakos 5:4. Frass—Herczeg 5:2.

Tekintettel arra, hogy a csehek immár kilenc győzelmet szereztek, a hátralevő asszókat a csehek feladják. Így az eredmény: 9:7 a csehek javára.

Kardban Cluj a jobb...

Kis szünet következik, majd kezdődik a kardverseny. Ebben a fegyvernemben a cseh csapat így áll fel: Frass, Jeszenszki, Kakos, Jungmann. Cluj: Altmann, Mezei, Hintz, Kőkőssy, Zsürielnökök: Vohrizek és Deheleanu.

Frass—Mezei az első asszó. Győz előbbi 5:3-ra. Frass amilyen jól kezeli a tör, éppen olyan kitünő kardvívó is.

Kőkőssy—Jeszenszki 5:3. Hintz—Kakos 5:4. Nehéz győzelem!

Altmann—Jungmann állnak a plansra. Jungmann, az ötven éven felüli cseh elnököt, aki már az 1912-es olimpián is részt vett és itt helyezést nyert, udvarias, de lelkes taps köszönti a planson. Altmannal, aki Prágában tanult és itt egy klubban volt Jungmannal, régi ismerősök. Győz Altmann 5:1 arányban. A döntő tuss után Jungmann nemcsak megéleli legyőzőjét, de meg is csókolja. Felemelő jelenet.

Mezey—Kakos 5:1. Mezey biztosan győz.

Altmann—Jeszenszki 5:2. Frass—Hintz 5:2. Nagyon tud a cseh vívó! Jungmann—Mezey 5:3. Az idegeskedő Mezeyt a közel harminc évvel idősebb Jungmann biztosan győzi le.

Kőkőssy—Kakos 5:4. Hintz—Jeszenszki 5:3.

Frass—Altmann 5:3. A mérkőzés legszebb asszója. Az asszót a többet támadó, de Altmann ripsztjait remekül védő Frass megérdemelten nyerte!

Kőkőssy—Jungmann 5:4. Erdekes küzdelem volt a fiatal cluji vivo és Jungmann párharc.

Altmann—Kakos 5:0. Itt a verseny állása 9:4 a clujiak javára. A további mérkőzéseket a csehek feladják, így a végeredmény 12:4 Cluj javára.

Frass volt mindkét mezőny legjobbjai!

Kardban a mezőny legjobbjának — amint a törben is — Frass bizonyult. A többiek változó szerencsével vívtak. A clujiak közül elsősorban Altmann érdemel említést, formája azonban nem a régi. Különösen Frass elleni asszóiban bizonyította be, hogy magabiztonságával nincs rendben. Tudása azonban nem vitatható: a régi klasszis

vívó. Kivüle Hintz mutatott jó formát. Mezey és Kőkőssy hasznos tagjai voltak a győztes cluji kardsapatnak. Kőkőssy volt a nyugodtabb

Törben a clujiak legjobb teljesítményét Hintz nyújtotta. Mellette a mutatott formák alapján Szentkirályi volt elfogadható. Neufeld nincs jó formában, Herczeg le van törve. Törben a győzelmek így oszlanak meg. Prága: Frass 4 győzelem, Jeszenszki 2, Vohrizek 2, Kakos 1. Cluj: Hintz 2 győzelem, Szentkirályi 1, Neufeld 1, Herczeg 0 győzelem. Kardban: Altmann 3 győzelem, Kőkőssy 3, Hintz 2, Mezey 1 győzelem

Sportszerűek és fegyelmezették a cseh vívók

A cseh vívók erénye azonban — tudásukon kívül, hogy páratlanul sportszerűen vi-

Az AMEFA vereségén, a Venus és Ripensia nehéz győzelmén kívül simán zajlott le a Román Kupa forduló

Cluj, március 22. (Az Uj Kelet tud.) A Román Kupa fordulón, ha akad is néhány meglepő eredmény, nagyrészt simán zajlott le. Meglepetés, hogy az aradi munkáscsapat Oradean kikapott. A Ripensia csak nehezen győzte le Timisoaran jóval gyengébb ellenfelét. A Venus is küzdött, míg a Chinezul legyőzni tudta — Bucurestiben. Eredmények:

Venus—Chinezul 2:1 (1:1). Bucuresti, március 22. Tizenöt ezer néző előtt játszóták a mérkőzést. A Venus csak nehezen győzött jól védekező ellenfele ellen. Petea, Gavrilescu, illetve Szilárd lötték a gólokat. Bíró dr Stanciu.

Rapid—CAO 3:1 (1:1). Bucuresti, március 22. Az első félidőben egyenlő ellenfelek, a másodikban felülkerekedik a Rapid állóképesebb és eredményesebb csatársora. Lenghel, Barbu és Auer, illetve Kocsis lötték a gólokat. Bíró Ritter, 12.000 néző.

Victoria—Craiovan 2:0 (1:0). Bíró Pily Kroner. 2000 néző, góllövők Capusan és Felcan.

Universitatea—Tricolor 2:1 (1:0). Ploesti, március 22. Az Universitatea csapata nehezen győzött. A gólokat Gain és Draga, illetve Stefanescu lötték. 2500 néző.

Ripensia—Olimpia 2:1 (1:1, 2:1). Timisoara, március 22. A Ripensia csapata gyengén játszott. A vezetőgőlt Schwartz szerzi meg, Kovács azonban kiegészíti. A rendes játékidő eldöntetlenül végződik, a meghosszabbítás utolsó percében Schwartz szerzi a győztes gólt. Bíró Pálfy. 2500 néző.

Crisana—AMEFA 2:1 (0:1). Oradea, március 22. A Crisana a második félidő játéka alapján megérdemelten nyert. 1500 néző, bíró dr Clurel.

Juventus—Phoenix 2:1 (1:1). Baia Mare, március 22. Szép küzdelmet eredményezett a két együttes találkozója, amelyet a Phoenix balszerencsével, Ardos öngólja révén szerezte el. A vezetőgőlt a Phoenix szerzi meg Szeremi révén, a második félidő 38. percében azonban Ardos öngólja vét, majd meghosszabbítás következik, amikor is a 7. percben Palmer belövi a gőztes gólt. Kétezzer néző, bíró Muresan.

Braila. CAMT—Franco Romana 4:3 (3:3,

szelkednek. Egyszer sem reklamáltak a csehek, sisakjukat nem kapdossák le, mint azt a cluji vívók előszeretettel teszik, a zsüri döntését fegyelmezetten, az elégedettség legkisebb jele nélkül veszik tudomásul. Ebből tanulhatnának vívóink. Ugyancsak a dícsőret hangján kell megemlékezni a zsüriben szereplő csehekről is, akik behízlonyították, hogy ítélezéseikben legjobb, legkorrektebb meggyőződésük és mindenkor az igazság vezetik. Ebből zsüritagjaink okulhattak.

A verseny után dr Cozma vívókerületi elnök néhány lelkes szó kíséretében kis ezüst kupát nyújtott át a cseheknek, akiknek nevében Jungmann elnök mondott köszönő beszédet.

A verseny után az Ujságíróklubban gyűltek össze a vívók és vezetők, ahol az emlékszerlegbe — pezsgő is jutott. (—)

Uj vezetőség a vívókerület élén. Tegnaptartotta Clujon az Északi vívókerület tisztújító közgyűlését. A vezetőség névsora a következő: Kinevezett tagok: Elnök: Cozma Joan dr, tagok: dr Biriescu főügyész, Hatiegan Simon dr, Deheleanu Adrian. Választott tagok: dr Somody Istvan CAC, ifj. Szele Márton CAC, Mózes Hermann Haggybor, Lazar Coriolan Vivó Club. Ellenőrök: Zádor Árpád Haggybor, Losonczy Mihály CIAC, Serb Titus őrnagy Universitáta. Központi megbízottak: dr Cosma, Pulca Victor. Helyettesek: Deheleanu és dr Somody.

2:2, 1:0). Értékes győzelem. Sibiu. Gloria—SGS 2:0 (1:0). Petrosani. Jiu—Staruința 2:1 (1:0). Cernaui. Jahn—Textilia 2:1 (0:1). Constanța. Victoria—Makkabi 3:0 (2:0). Lugoj. Vulturii—Mures 4:0 (1:0). Brasov. Unirea Tricolor—ACFR 3:1 (1:0). Chisinau. Sporting—Industria Sărmei 1:0 (0:0).

Nemzeti Bajnokság C)

Cluj. CFR—CAC 2:1 (1:1). Timisoara. UDR—Progresul 2:1 (1:1). Resita. Muncitorii—Mica 2:0 (0:0). Lupeni. Minerul—Olimpia 3:0 (1:0). Blaj. Brasovia—CS Blaj 1:1 (0:0). Tg-Mures. CS Tg-Mures—Sparta 0:0.

Kerületi bajnokság

Cluj. Echo—Turnatoria 7:0 (6:0), CMSC—Avram Iancu 3:1 (1:0), Unirea—Napoca 9:1 (4:1).

Oradea. Chinezul—Makkabi 2:1 (0:0), Ferar—Kolping 1:0 (0:0).

Satmare. Staruina—Staruina Carei 3:0 (0:0), SSS—Seini 1:0 (0:0).

Arad. Astra—Juventus 5:0 (3:0), Transilvania—USA 3:1 (2:1), SGA—Unirea 4:3 (2:1), CAA—Hakoah 2:0 (0:0).

Timisoara. CFR—Freidorf 2:0 (0:0), Galvani—Venus 3:0 (0:0), Rapid—Fratelia 2:0 (0:0), Staruina—Vulturii 3:1 (2:0).

Külföldi eredmények

Botrányba fulladt az osztrák—olasz labdarugómérkőzés

Bécsből jelentik: Ötvenezer néző előtt játszották tegnap az osztrák—olasz Európa Kupa válogatott labdarugómérkőzést, amely azonban kölcsönös durvaságok miatt a második félidőben félbemaradt. A vezetőgőlt az osztrákok lövik Jerusalemból, akik durvaságok miatt pár perc múlva a játékvezető kiállít. A második félidőben Adameket lerugják, a játék két percre félbeszakadt. Az osztrákok minthogy nem tudják a masszív osztrák védelmet áttörni, durvulnak. Zischeket ketten is faultolják, a megítélt szabadrugásból Stroh gől ér el: 2:0. A játék még durvább lesz, aminek következté-

Gyarmaláru nagykereskedés

regi bevezetett transzilvániai 100 ezer lakosú nagyforgalmú városban betelepítés miatti 1—2 millió tökével átvehető. Ajánlatok „Rentabilis” jellegre a kiadóba.

ben a 28. percben Olsson holland játékvető lefújja a mérkőzést és dacára az intervenciónak, nem hajlandó tovább vezetni.

Vigevano. Olaszország (B)—Ausztria (B) 3:2 (3:0).

Stuttgart. Németország—Franciaország 4:0 (2:0). Hetvenezer néző, bíró Barlassina.

Budapest. Újpest—III. kerület 15:0 (8:0), Hungária—Nemzeti 3:0 (2:0), Ferencváros—Kispest 10:0 (5:0), Bocskai—Szeged 2:0 (0:0), Phöbus—Elektromos 2:1 (1:0).

Budapest. Magyarország—Olaszország 4:2. Nemzetközi birkozóverseny.

— Elrendelték a hamistanzással vádolt cluji kereskedők szabaddalára helyezését. Megirtuk, hogy néhány nappal ezelőtt, Pop Maxim ügyész kérésére, nyílt törvényes tárgyaláson letartóztatták Herskovits Salamon és Grosz Sándor cluji lakókat, akiket az ügyész azzal vádolt meg, hogy Goldstein Lípót kereskedő javára, aki valamilyen peres ügyből kifolyólag a bíróság előtt állott, hamis tanuvallomást tettek. A két letartóztatott ügyével a táblai vádtanács ma foglalkozott. A vádlottak védelmét dr. Pinter Avram ügyvéd látta el. Rövid tárgyalás után a táblai vádtanács elrendelte mindkét letartóztatott szabaddalára helyezését.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

כשר של פסח

Kitünő szilvium és elsőrendű faj és asztali borok, 10 lejtől kezdve kaphatók Depo Haasu Timisoara IV., Str. Vacarescu 31.

Cseregyereknek adnám első gimnazista fiát Timisoarara ort. izr. helyre szeptembertől. Címet a kiadó továbbít.

Borbélytanulót keresek azonnali belépésre. Fülöp Hermann, Transilvania szálloda udvarán, Calea Regele Ferdinand.

Jó állapotban levő mély gyermekkoscát keresek megvételre. Címetek ármegjelöléssel a kiadóba kérek.

Kifutófit felveszünk. Cim a kiadóban.

Perfekt német, középkorú, intelligens irodalmi, jó bizonyítványokkal, azonnal elhelyezkedne uricáládnál nevelőnő, vagy társalkodónői minőségben. Címetek a kiadóba kér.

Filmezéshez keresünk felnőttest és gyermeket. Próbafelvétel ingyen készít Foto Meisner, Regele Ferdinand 3.

Keresek szépen butorozott, teljesen külöbejárható szobát lehetőleg fürdőszobahasználattal április 1-re. „Központban” jellegre a kiadóba.

Keresek üres szobát fürdőszobahasználattal. Címetek a kiadóba kérem.

Kiadó május 1-re lépcsőházi bejárható, világos, elsőemeleti, uccai 2 szoba előszobával (benne vízkagyló), fürdőszobahasználattal. Érdeklődni Str Rudeanu (voit Surda) 1. házfelügyelőnél.

Kiadó azonnalra központban levő, irodának vagy csendes műhelynek rendkívül alkalmas, üvegfallal két részre osztott tágas helyiség. Érdeklődni az Ellenzék könyvtárában Cluj, Piața Unirii.

Társat keresek jólmenő vállalatához 200 ezer lejfel. Megkeresések „Iparvallalat” alatt a kiadóhivatal továbbít.

Egy nagy, egészséges, parkettes szoba, fürdőszoba április 1-re kiadó. Cim: Regele Ferdinand 16.

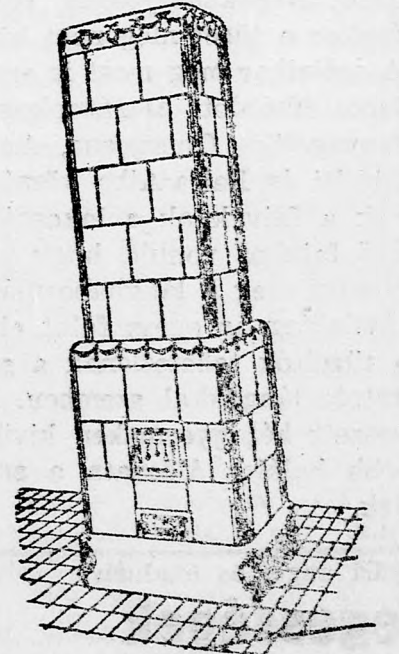
I. osztályú

bisztriai kályhákat, kandallókat raktáron tart

Graef kályhás

Szállít helyi gyártmányú kályhákat is, eszközöl átrakást, javítást és faencfalburkolást

Piața Unirii 8 udvarban

Amiko

Bucuresti, m
Okiráltságban
ajándékokat b
négyvelű em
vet, katicabog
ajándékot „m
városban meg
tőinek a lappe
ajándékozott.
szárnyu katic
ra pár arabul
bonheur” va
rezte be az él
Nos, ezzel a
csolatban a „
ellenes és kon
használt mar
rierjének leg
két irta meg.
zsidó maffia
keresztény tá
zonítéknak
gár kliséjét.
ban a sarlót
arab szöveg
talmud idézet
A „Porunc
bizonyítékok
elkobozását
zárását.

A küszöb
mint a közel
partokat sz
nem volna b
helyzet, hog
nek” nevezh
a „sánszai”
hessen.

Vagy talán
dig nem mer
és doktrínák
tott, amelly
dobjtja az or
Az uj párt
lemesebb tal
megérezte az
kai momentu
gekre a legn
A következő
zeti szocialis

Nemzeti m
ki az, szoci
munkásnak,
tény szó mi
szerzi meg
nagy válaszi
Balan ur
A szociali
Mariban sz
nagy szüksé
A román
gyelte Vajd
rül még baj

A „Front
sokkal kom
A szervez
lis áll az él
tésével egyi
köré igyek
cosokat, a t
hazafias, m
A szervez
ellen, hogy
Cuza is tilt
még csak „
A „Front
ve F. O. N
bet akar, m
pártja szere
nak nem is
solta a len

A pártok
mában meg
szerien: Az
miközben m
„Te szeren
sem voltál

Az elmul
ötig tiléze
sen történt
törvényhoz
A költsé

BUCURESTI MOZAIK

Amikor a „Porunca Vremii“ az arab talizmánt is hébernek látja. Uj pártok özöne. Bezárva a parlamentben

Bucuresti, március 21. Régi szokás az Okiráltságban, hogy március havában ajándékokat küldenek az ismerősöknek, négylevelű emailirozott lóherét, piros szívet, katicabogárkát... Bucurestiben ezt az ajándékot „martisornak“ hívják. Egy fővárosban megjelenő képes hetilap, előfizetőinek a lappal együtt ilyen „martisort“ is ajándékozott. Emailirozott, szétterjesztett szárnyú katicabogárkát, amelynek a hasára pár arabul írott szó volt vésvé. A „port bonheur“ valószínűleg Egyiptomból szerezte be az élelmes kiadó.

Nos, ezzel az ártatlan „martisornal“ kapcsolatosan a „Porunca Vremii“, „Keresztény ellenes és kommunista propagandára felhasználott martisorok“ cím alatt eddigi karrierjének legkomikusabb antiszemita cikkét írta meg. A cikk megemlíti, hogy a zsidó maffia minden eszközt felhasznál a keresztény társadalom aláaknázására. Bizonyítéknak leközi az ártatlan katicabogár kliséjét. A szárnyak és a lábak rajzában a sarlót és a kalapácsot véli fellelni az arab szövegben, amelyet hébernek képzelt, talmud idézeteket lát.

A „Porunca Vremii“ mindezen „tárgyi bizonyítékok alapján“ követeli az illető lap elkobozását és a kiadónyomda azonnali lezárását.

A kiűzöbön álló közigazgatási, valamint a közeledő parlamenti választások új pártokat szülnék. Mintha a meglevő 23 nem volna bőven elég. A valóságban az a helyzet, hogy mihelyt valaki „pártelnöknek“ nevezheti magát, mindjárt megnövekedik a „sánszai“ ahhoz, hogy miniszterelnök lehessen.

Vagy talán a meglevő 23 párt még mindig nem merítette ki az összes ideológiai és doktrínákat, hogy 9 új párt alakulhatott, amellyel együtt 32 párt szervezet boldogítja az országot.

Az új pártok „előnökei“ közül a legszellemesebb talán mégis csak Balan ur, aki megérezte az atmoszférában azt a politikai momentumot, amely a választótömegekre a legnagyobb hatást gyakorolhatja: A következő nevet adta pártjának: nemzeti szocialista keresztény-parasztpárt.

Nemzeti muszaj legyeny, hisz ma mindenki az, szocialista is jó annak a néhány munkásnak, akit ki kell békíteni, a keresztény szó misztikummal övezi s a papokat szerzi meg a pártnak, végül paraszt; a nagy választótömegeknek szól...

Balan ur még sokra viheti. A szociális szolidaritás pártja Careii-Mariban született. Biztosan elementárisan nagy szükség volt rá.

A román nemzeti front pártja megirigylte Vajdáék sikerét. E körül a cím körül még bajok lesznek...

A „Frontul Ostasesc Nationalist“ már sokkal komolyabb alakulat.

A szervezet, amelynek Popovici generális áll az élén és Stelian Popescu ünneplésével egyidejűleg adott programot, maga köré igyekszik tömöríteni a volt frontarcosokat, a tartalékos tiszteket s általában a hazafias, meg patriota egyesületeket.

A szervezet egyelőre még tiltakozik az ellen, hogy pártnak minősítsék, mintahogy Cuza is tiltakozott a párt szó ellen, amikor még csak „liga“ volt...

A „Frontul Ostasesc Nationalist“ rövidítve F. O. N. (Nemzeti katonai front) többet akar, mint a többi pártok. A pártok pártja szeretne lenni. S Popovici generálisnak nem is volt rossz ötlete, amikor lemásolta a lengyel Koc ezredes programját...

A pártok szaporodását a Lupta mai számában megjelent karikatúra jellemzi nagy-szerűen: Az asszony seprűvel veri az urát, miközben magából kikelve szidja szegényt: „Te szerencsétlen flótás, még egy pártot sem voltál képes alapítani!“

Az elmúlt éjszaka a képviselőház hajnali ötig ülésezett. Ami ezen az éjszakai ülésen történt egény nyugodtan nevezhető a törvényhozás parodiájának.

A költségvetést tárgyalták egész dél-

után s megszakítás nélkül hajnali ötig. A képviselők már nem bírták erővel. De hazamenni sem lehetett, az összes ajtókat elzárták s az ajtónállók, mint valami cerberusok, ők is kimerültek, álmosak és fáradtak, stereotip választ adtak a méltatlan-kodó honatyáknak:

— „A kulcs a kvestor urnál van“. A kvestor ur viszont sehol sem található.

A büffé asztalainál busan, bóbiskolnak s feketéket iszogatnak a képviselők. Valaki panaszkodik:

— Ugy bálnak velünk, mint iskolás gyermekekkel. Csak ott zárják el az ajtókat s a kapukat...

S valóban az elnök a pódiumon a csengővel, a kvestorok, akikhez alázatosan járulnak a képviselők, hogy sürgős ügyben hazaszeretnének menni, de visszajönnek... nagyon hasonlít ez az iskolához.

Saveanu elnök félig tréfásan, félig komolyan fogadja egy honatyja panaszkodá-

sát, hogy N. kvestor nem hajlandó klen-gedni...

— Nézze fiam, mindannyunknak meg kell hoznunk ezt a kis szolgálatot...

— De hát nem vagyunk az iskolában!

— Nem bizony, hanem a parlamentben s annál szomorubb, hogy önökre kell zár-nunk az ajtókat, mert különben csődöt mondana az egész törvényhozás.

A képviselőnek nem volt más választá-sa, visszaballagott a büffébe s még egy feketét rendelt, ráhajtotta a fejét az asz-talra s emlékezetébe idézte a régi szép idő-ket, amikor még nem volt a nép válasz-tottja.

A belügyminisztérium rendeletileg eltil-totta a különböző egyesületek által szervezett önkéntes köz munkálatokat, mint amilyenek például a volt vasgárda temp-lom, hid, kerítés és utjavításai voltak. Ki-derült ugyanis, hogy ezek az önkéntes, in-gyenes munkálatok túlságosan sokba ke-rültek az államnak, valamint a szülőknek, akik a tandíjat fizették.

Az önkénteseknek pedig sok elpocsékolt egyetemi évet jelentett, mintahogy kide-rült a jassii jogi fakultáson exnátikulál-tak esetében. (—)

Négy év alatt 517 ezerrel 390 ezerre csökkent a németországi zsidók száma

Berlin, március 21. A Bialik-tanintézet keretében rendkívül érdekes előadást tartott dr Michael Traub, a Keren Hajszód németországi kuratóriumának alelnöke „A zsidó vándorlás, mint világhájdítás“ címmel. Többek között megállapította, hogy 1933 február 1-től 1936 december 31-ig 100.000 zsidó hagyta el Németországot. Ebből 38 ezer Palesztinába, 29.000 tengerentuli orszá-gokba, 23.000 különböző észak-nyugat-

és dél-európai országba és 20.000 mint visszavándorló Kelet-európába ment. Ha ehhez hozzáadjuk a lakosság természeti csökkenését (a halálozások száma na-gyobb, mint a születéseké), úgy megállá-pítható, hogy ezen négy év alatt több, mint 24 százalékkal, vagyis 126.000 lélek-vel csökkent a németországi zsidóság lé-lekszáma. 517.000-ről 390.000-re csökkent 1933 elejétől 1937 elejéig.

Jubilál az Eiffel-torony

50 éves Páris nevezetessége. Nagy ellenálló képességet tanúsít a hatalmas építmény

Páris, március 22. Most mult ötven esz-tendeje, hogy megkezdtek az Eiffel-torony felépítését. A hatalmas torony ma már nem csak párizsi nevezetességnek tekinthető, hanem a technikai vaskorszak kezdetét is jelenti. Építése, melyet 1887. elején kezd-tek el, első kísérlete volt az új építőművé-szetnek s egyben a rohanó gyorsasággal fejlődő technika korszakának a kezdetét harangozta be. Mint minden felforgatás-szerűen új dolog, hatalmas ellenzésre talált a torony terve is. A felháborodás valóságos viharra száguldott végig Párison, amikor nyilvánosságra került Gustave Eiffel terve. Legjobban az esztéták háborodtak fel. Manifestumot intéztek ama bizottság el-nökéhez, amely elhatározta a torony fel-építését és ebben a következőket írták:

— Mi, írók, festők, szobrászok, építészek, akik fanatikus tisztelői vagyunk Páris vá-rosa eddigi zavartalan szépségének, tiltako-zunk minden rendelkezésre álló erőnkkel, a legmélyebb felháborodással az elismert

francia izlés, a fenyegetett francia művészet és történelem nevében a felesleges és mon-struózus torony felépítése ellen Páris szí-veben.

Ezt a temperamentumos felhívást többek között Pailleron, Sardou, Leconte de l'Isle, Francois Coppée és Goumou is aláírták.

Goumou azonban néhány évvel később épp ez „elátkozott torony“ tetején hallotta éle-tében először a fonográfot. A fonográf le-járatott egy zenedarabot, amelyet röviddel azelőtt egy banketten adtak elő. Edison, az akkoriban még ismeretlen fiatal amerikai mérnök felvette ördögös készülékére ti-tokban a zenét. És Edison volt az első „szakember“, aki teljes őszinteséggel di-csértte meg művéért Eiffelt. Az Eiffel-to-rony aranykönyvében Edison következő be-jegyzése olvasható:

— Eiffel urnak, ez egyedülálló és gigan-tikus modern próbami bátor megalkotójá-nak írja e sorokat egy férfi, aki legnagyobb mértékben tiszteli az összes mérnököket és

Művészi Lakberendezés

SZÉKELY ÉS RÉTI
 BUTORGYÁR R.T. · BUCURESTI · TG. MUREŞ
TERVEZÉSÉBEN
 KIVÁ NATRA MEGBIZOTTUNK FELKERESI

Amikor a tavasz
 szíveskedmes bevonulását tartja
 és a természet megújodik, eljött az ideje, hogy megtisztítsuk bűnűnket a tél salakjától. E célra nem kell valamilyen drága fürdő-helyre utaznia. Egy tavaszi kúra „Leopills“ kizárólag növényi anyagokból készült használatával, megújítja a vért és felelőssé a test mo-veit. 2-3 doboz elég egy több hetes regeneráló kúrához. Kezdje meg még ma a kúrát és az eredmény teljesen ki fogja elégíteni. Dobozok 30. — és 80. — leány minden gyógyszertárban és drogériában kaphatók.

LEOPILLS

legfőképp a legnagyobb mernökök: a jó Istent.
 Ma már meg lehet állapítani, hogy az Eiffel-torony technikai konstrukciója felett elhaladt az idő és építési módja nem is felel meg a vas természetének, de annyi bizonyos, hogy a torony bebizonyította csodálatos tartósságát és életerejét és már ezzel is nagy szolgálatot tett a technikai tudományoknak. Eiffel jövőt mutató zsenije különben megnyilatkozik abban a mondatban is, amelyet Adolf Looshoz, a modern építő-művészet másik uttörőjéhez intézett.
 — Az erő igazi kifejezése mindig azonos lesz a harmónia titkos törvényeivel. Minden architektonikus szépség alapja azt követeli, hogy az építmény fő vonalait kifejezzék annak célját.
 Hogy az Eiffel-torony még ma is áll helyén, tiszta véletlenség. Hajszálon mult, hogy 1899-ben, vagyis tízévi fennállása után le nem bontották és el nem adták ócska-vasnak.

Az akkori szakértők azt állították, hogy a rozsdá-tiz év alatt elpusztítja a vastor-nyot. Ez azonban nem következett be. 1899-ben új rozsdavédő festékek kánték be és így az 1900. évi párisi világkiállításán még mindig az Eiffel-torony volt a „grande attraction“. A világkiállítás után megint nem tudták rászánni magukat a párisiak a lebontásra, mert közben rájöttek arra, hogy a torony igen alkalmas lehet megfigyelésre egy esetleges ostrom alkalmával. Amikor feltalálták a dróttalan táviratozást, de később, a világháboruban is nagyon fontos szerepet játszott a torony. A német repü-lők hiába igyekeztek elpusztítani a torony legfelsőbb részeit, amelyre ágyukat szerel-tek fel. Negyvenéves jubileuma alkalmából azt beszélték, hogy a torony elrozsdásodása miatt beomlik. Az Eiffel-torony Társaság erre mérnökökből álló bizottságot küldött ki, amely azzal fejezte be vizsgálatát, hogy a hatalmas építmény teljesen kifogástalan állapotban van. Nem kell tartani az elroz-sadásától, sem beomlásától. Most elérte a torony félszázados jubileumát és ez leg-jobb bizonyítéka tartósságának.

Attól sem kell tartani, hogy az Eiffel-to-rony Társaság, amely 1945-ig bérlé Páris városától a toronyt, nem lesz képes fenntartani az építményt. A látogatók száma még mindig igen nagy. Felépítése után az első évben kétmillió ember kereste fel a toronyt és a belépődíjakból 7.8 millió frank folyt be, amivel meg is térült a torony épí-tési költsége. 1900-ban több mint egymillió ember járt a toronyban. 1931-ben nyolc-százezer ember látogatta meg az Eiffel-toronyt, tavaly pedig negyedmillió. Eddig 17 millió ember járt a Eiffel-toronyban és valószínűleg látszik, hogy ez a szám az idel világkiállítás alkalmával jelentékenyen emelkedni fog. A nyilvános jótékonyágl intézetek évente félmillió frankot kapnak az Eiffel-torony jövedelméből, Páris városa pedig háromszázezer frankot.

A torony súlya 7 millió kilogramm, 15 ezer részből áll és ezeket a részeket 2 és fél millió szegeccsel tartja össze. Két évig építették és ezalatt 4000 rajzoló körülbelül 5000 méter rajzlapot használt fel a tervek elkészítése és a részletvázlatok részére. Minden tíz évben átfestik rozsdabiztos fes-téssel a toronyt és ez hétszázezer frankba kerül. A torony egyébként kiválóan áll el-lent a viharok. 110 órákilométeres szélben a torony hegye csupán tíz centiméterre mozdult el oldalt. 25 fok melegben a torony hat centimétert nő.

A torony építőjéről Alexander Gustave Eiffelről is illik megemlékezni. 1832-ben született Dijonban és tanulmányainak elvé-geztével főleg a vasutépítésre adta magát. Ő volt az első, aki légnyomást alkalmazott Bordeaux közelében egy hidépítésnél. Szá-mos hidat épített a világ minden részén. De más nevezetes épületek is hirdetik nevét.

Bál, nagyhorderejű következményekkel

Emil Rathenau kezdeteiről

Írta: GEORG BERNHARD

Részlet a *Vossische Zeitung* egykori, a *Pariser Tageszeitung* jelenlegi főszerkesztőjének *Meister und Dieltanten am Kapitalismus* című új könyvéből. (Allert de Lange, Amsterdam kiadása.)

Néhány évvel II. Vilmos trónralépése előtt a berlini bankárvilág egyik fejedelme bált adott; az akkori idők pompakedvelő izlésének megfelelő táncmulatságot. A palotája homlokzata előtt — ez a palota az angol követség tőszomszédságában emelkedett és a fontosabb állami hivatalok közelében kivülről egyszerűséget színellett, a belseje viszont fennhőzött békésüléssel volt berendezve — csak úgy nyüzsgöttek a meghívott vendégek. Az összetételük beszédesen jellemezte azt a szerepet, amit a zsidó bankárok a császárság korában játszottak. Sok nagypénzü illetember volt közöttük; ezek a feleségükkel s a lányaikkal jöttek. Eljöttek továbbá az udvari opera és a népszerű operettszínház sztrárijai. Néhány ugynevezett szalon-arszlán, akit divat volt meghívni. Az irodalom kitünőségei. Néhány egzotikus ország diplomáciai képviselője és annak a birodalomnak nagykövete, amelyet főkonzuli minőségben a báltadó bankár reprezentált a német fővárosban. De akadt néhány magasrangú állami méltóság, sőt udvari méltóság is a vendégek tömkelegében. Ezek azonban jobbra a családjuk nőtagjai nélkül jöttek. Csak az adósságokban fuldoklók hozták el a feleségüket is ebbe a nem egészen udvarképes és ami a származást illeti, bizony kissé gyanús környezetbe.

Azt már megszokták a palota vendégei, hogy a vendéglátó gazda nem garaszkodik, ha a meghívottak szórakoztatásáról van szó. Most azonban azt rebesgették városzerte, hogy valami egészen különös meglepetés vár rájuk. A bankár maga gondoskodott róla, hogy ezt a hír számszóra keljen. Még a meghívók széküldése előtt félreérthetetlen célszavakat tett reá a legpletykásabb férfi és nőismerősei előtt. Az eredmény nem maradt el. A szenzációra éhes Berlin felajzott idegzetten leste, mi fog történni. Azt azonban senkinek sem sikerült kideríteni, hogy mi lesz voltaképpen a meglepetés.

A tánctermet gyertyák világították meg. Ugyanigy a szalonokat, amikben a bálányák fecsegték, vagy a táncoláshoz kivénült urak — agyonzsinorozott egyenruhájuk lakájok szolgálták ki őket — kártyázással szórakoztak. A lakoszobákban és a palota mellékhelyiségeiben gáz égett ugyan, lévén a házigazda a modern gyárpárral üzletileg szoros kapcsolatokat tartó és egyébként is korszerű férfi. A disztermek megvilágítására azonban nem találtak a gáz méltónak, — aminthogy a császári udvar, — vagy teszem — Radziwill hercegek sem alkalmazták ezt a világító eszközt.

A tánctermet márványoszlopok díszítették. Sajátságos girlandok tarkították és kapcsolták össze őket. A felületes szemlélő csak annyit látott, hogy ezek a füzérek a legrágább fák leveleiből és virágaiból vannak fonva. De akadtak szemfülesebb megfigyelők is. Ezek felfedezték, hogy a virágdísz mögött szabályos közkövekben sajtóságos, eddig sehohsem látott üvegtesztek huzódnak meg. Itt rejthőne a meglepetés? Eltalálták. Mert a cotillonnál, az egyik szünetben két forduló között, a bálterem eddig ismeretlen világosságban ragyogott fel. A tündéri fényt ezek a titokzatos üvegtesztek árasztották. A vendégsereg szájátva hámulta. A meglepetési manőver fényesen sikerült. Óriási szenzáció volt, ami a bankár bálján történt.

Néhány órával a bál kezdete előtt sajtóságos alak állított be a palota udvarába. Jelentéktelen külsejű, kissé bizonytalan fellépésű és riadt férfi volt, hanyag ruházatban, öszülő haján ócska és erősen megviselt kalappal. Egyenesen a nagy gép ment, amit a palota udvarán szereltek fel. Néhány szót váltott a gépessel és a

munkásokkal, akik a gép körül foglaltak. Nem volt meglepedve a kapott felvilágosításokkal és egykettőre ledobta magáról a téli kabátját, majd a zakóját is, hogy a készüléket megvizsgálhassa. Ugy látszott, nincs minden rendben rajta.

Lehajolt, végigtapogatta, alaposan megvizsgálta, csavarokat erősített meg és átvette az utolsó intézkedések irányítását. Téli volt, az emberünk ingujjban, mégis ellepte az izzadságát. Csak úgy patakzott a homlokáról. És egyre az óráját nézegette. A délelőtt már kipróbálta egyszer a gépet. Akkor minden úgy ment, mint a karikacsapás. Most már képtelenség ezt a próbát megismételni. A vendégeket meg kell lepni; nem szabad, hogy észrevegyék, mi készül itten. Mi lesz, ha a gép nem működik ezután? Ha a megbeszélte jelre képtelen lesz a várvárt szenzációt szállítani? Megborzongott erre a gondolatra. Mennél jobban haladt az idő, annál gorombább, idegesebb lett és annál jobban elfogta a félsz. A gépész szerette volna megnyugtani. Régejeje ismerte az öregurat, már a gépgyárba együtt dolgozott vele. Ezt az üzemet fél kellett oszlatni; az örökös kísérletezés tengernyi pénzt emésztett fel és az eredmény egyre késett. Az öregur erre Amerikába utazott és amióta onnan hazakerült, még több kísérlet folyt a gyári telepen. A szerelő, az igazat megvallva nem igen bízott bennük. De megsajnálta az igazgatót és izzadságban fürdő embert. Meg-

nyugtató szavakat intézett hozzá, biztatta. Az öreg azonban nem hallgatott rá. Még egyszer töviről hegyire át akarta vizsgálni a gépet. De már nem futott az időből erre a tüzetes vizsgálatra. Az egyik udvarra néző ablak kinyitott kéz intett feléje, felhangzott a megbeszélte jelszó. Cselekednie kellett. Néhány fogganturántás... és az udvarban felvillant a táncteremben kigyúlt lámpák visszfénye. Ott ringatózott a hómaradékokon és visszatiüköződött a megolvadt jég pocsolóiban. A gép mellett álló férfi reszkető testtel és kiemelt, de egyben boldogan is gyönyörködött a munkája sikerében.

Az ő számára ez a kísérlet nemcsak báli meglepetés volt; az egész élete tőle függött. Emil Rathenau volt a neve és ez a bál éjszaka volt a világhírének és a gazdasági felemelkedésének kezdete. A legregibb német-zsidó családok egyikéből származott. Gyárosok és iparosok, tudósok és művészek egyképen akadtak benne. Max Liebermann is ennek a családnak sarja — és jelentékenyen hozzájárultak a szülővárosuk és a porosz állam felvirágoztatásához. Emil Rathenauk nem volt mostanáig szerencséje. A vállalkozásai, amikbe a technikai tanulmányai befejezése után fogott, rendre balul ütöttek ki. Az új világ fölényes technikájának híre Amerikába vonzotta; a közvetlen közelből figyelte itt meg az Edison legújabb találmányát, a villanyos izzólámpát. Megrendíthetetlenül gyökeret vert benne a hit, hogy ez a találmány forradalmi jelentőségű és hogy Európában óriási jövő vár rá. Megszerezte a szabadalmakat és hazatért velük Németországba. Nekifogott az üzleti értékesítéshez, akiről tudta, hogy pénze és mersze egyképen bőven van, s hogy összetudja verbuválni a megfelelő erejű tőke csoportot. Először csak a kísérleteire kapott tőle pénzt. Közben felmerült a kérdés: hogyan

lehetne a legkönnyebben meggyőzni a számitásba jövő tőkescsoportot a találmány nagy és maradandó értékéről és hasznosító voltáról? Az ötletes bankárnak eszébe jutott a házi-bálja. Ezen mindenki jelen lesz, aki a pénzvilágban szerepet játszik. Lássák ám közvetlenül, mit ér a Rathenau szabadalma. És így is történt: A bankárok láttak és meggyőződtek.

Amikor Emil Rathenau sebbel-lobbal átdöztött és megjelent a vendégsereg között, a csodálat és a gratulációk központjába került. A halála fáradt embert azonban csak az érdekelte, hogy néhány perc múlva megalakult a német Edison-társaság és hogy ő került az élére.

Huszonöt évvel később az Edison-társaságot Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft-nak hívták s ez a monogram „AEG” világmárka lett. Nemcsak izzólámpákat gyártott, hanem hatalmas dinamokat, turbinákat, kábeleket, autókát, technikai porcelánokat és egyáltalán mindazt a megszámlálhatatlanul sokféle készüléket, amit az óriási módon megnőtt szükséglet elektromosságban megkívánt. Az AEG igazgató-sági palotája Berlin legelőkelőbb negyedik emeletén állott és a vezérének, a bankárja udvarán annak idején ingujjra vetkőzött Emil Rathenauk megadott, hogy II. Vilmosnak és fényes udvartartásának látogatását fogadhatta benne. A császár személyesen erősítette meg Rathenau vállalatának világsikerét és pedig a legszembeütőbb módon, azzal, hogy udvarának és birodalmának nagyjaitól kísérve ellátogatott hozzá.

Ilyen szenzáció, nagy horderejű, egész a trónusig előrenyomuló következményei voltak tehát annak a bál éjszakának. Emil Rathenau gyakran beszélt róla és az elbeszélés során egyre átélte az izgalmas pillanatok, amelyek az előkészület lázában elfogták. Érthető; ezen mullott a magasbaívelő karrierje...

Jibou, ahol asszonyok vezetik a cionista közügyeket

Bolgár kertészet. Régi zsidó családok

Jibou, március közepén.

A kicsi, tipikusan transilván városban közel száznegyven zsidó család lakik, nem egészen régi település: a Stark és Janovitz-családok fészke. Erősebb gyarapodás a háború óta nem mutatkozott, 40-45 familia telepedett le azóta, javarészt a környező falvakból: kisiparosok, kiskereskedők, néhány intellektuel és alkalmi munkások. A kisiparosok a zsidó lakosság 30 százalékát adják, jól dolgozó elem, de az utóbbi években megcsappant a munka és aminek hozzájárult, azt is nagyon gyöngén fizetik. A gondmentesen élő, ugynevezett gazdagok száma elenyésző, a zsidók zöme máról-holnapra él, sok szűkösen élő familia, aki „alig tudja átélni a napot”, de meghalni nem engedik — ahogy azt dr. Lévy Lajos elbarátságunk, a kitünő publicista mondja. Jóérzésű emberek lakják a községet.

Beszégetünk a nehéz időről, a sorshagról, amely sokfelé a világon ránkborult. Szerinte a mai palesztinai válságot a zsidók bizakodó optimizmusa idézte elő. Ha az angol adminisztrációval szemben az évek során erősebb formát mutatunk, a dolgok nem fajulhatnak volna a mai állapotokig. A népi földadatok tengelyébe pedig a mezőgazdasági munkát kell állítanunk. Intelligens parasztságot! — legyen a jelszó.

Dr. Lévy már igyekezett realizálni a jelszót. Bolgár kertészetet létesített évekkal ezelőtt, amely szépen prosperált, de a lendület abbamaradt, ahogy mondtotta, azért, mert a mai fiatalság még mindig nélkülözi a szükséges munkafegyelmet. Beszéltem aztán ez ügyben az ifjúság vezetőivel, akik viszont azt állítják, hogy nem a fejelem körül van a hiba, hanem a módszerben. A fiatalok nem bírják az öregek „tekintélyuralmát”, a munka demokráciáját akarják.

Ezen a ponton billen föl a harmónia mérlege.

Nehéz eldönteni, kinek a serpenyőjére nehezedik az igazság, de egy bizonyos, hogy dr. Lévy nem hagyja el a gyakorlati cionizmust. Néhány munkaerővel tizenkét hold földön folytatja a kertészetet, amely egész járások piacait ellátja. A fiatalok szorgalmasan és racionálisan dolgoznak, kicsi szerük előtt ösztövről lovacska viszi széjjel a vármegyében a konyhakertészet termékeit és azon túl is, Baia-Mare-től—Huedinig.

Jellemző a város cionista mozgalmának mai állapotára, hogy a vezetés átment a férfiktól a nők kezére, ami a házasságban nem tartozik a különlegességek közé, de a cionista közéletben ritkaság. A Wizo vezet, élén dr. Lévy Lajosnéval. Dienstek, gyermekek számára való mesedélutánok, közcélul teák, Keren-Kajemet, sékel-akció, mindez nagyrészt a nők munkája. De remélni lehet, hogy az ifjúság csoportjai is föléllétkülnek. Jó szervezőjük van, a nemrég hazajött Vargyas Tibor személyében, aki Bucurestiben megszervezte a transzilván Chaluc Bal Mólacha-csoportot és már eddig is könyvtárt, létesített Jibou és szobasport utján tereli össze a fiatalokat, hogy fölkelte érdeklődésüket a Palesztina-ügy iránt.

Érdekes ember a község főrabija: Slomo Zalmen Klein. Három év előtt költözött Jibou-ra, amely mindig is a rabbinátusa alá tartozott, a székhely odaát volt, a szomszédos Cehul Silvanieban. Ötvenegy évi paposkodás után határozta el magát arra, hogy áttöjjön.

— Miért?

— Mit kérde? Tudhatná, hogy összekülönbözések miatt. Valami dajen-ügy volt a dologban. De én a béke hive vagyok és ájtöttem.

Nem firtattam ezt a dajen-ügyet. Különös ok nem kell hozzá, hogy zsidók összevesszenek. Mózes mesterünkről jegyzi föl a Biblia, hogy amikor Micrajimban kiment testvérei közé, látta, amint két ember verkedik. Nincs megírva, mi fölött vesztek össze.

Ahhoz, hogy két zsidó összekülönbözzön, nem kell különös ok.

Hetvenöt éves a főrabbi. Szakállas, fehér, szépséges feje valósággal világlik. A régi transzilván zsidó papok érdekes, terebélyes típusa: csizmás Kraftmensch, amilyen megboldogult Glasner Mose volt. Amikor beléptem szobájába, a sezlónján pihent, az asztalon a nyitott „Jore Dea.” Elfáradt az olvasásban, ledült, elsundított. Nagy rejtély, hogy birta a fekvést a kiugró rugóktól.

Tizenkét gyermeke volt, ezek közül megmaradt (his hundert und zwanzig) tíz. Közöttük van a mi Klein Elijahunk, továbbá Gileadi David, a Mizrahi palesztinai

propagandistája és még egy jeles cionista: Klein Mose, aki a háború utáni időkben konzervatív körökben sokat dolgozott az eszméért. Évek óta rabbi Newyorkban.

A főrabbi nem tudja megmondani a két hitközség, Jibou és Cehul keletkezésének pontos idejét. Feudális urak bizonyára régóta letelepítettek egyes zsidó családokat községeikben, anélkül, hogy ezek mint kahal megszervezték volna. A főimnepeken bizonyára összejöttek. A gyermekek héber tanítását vandortanítók látták el, örök pihenő helyet pedig a földesur kertjeiben kaptak. A negyvennyolcas idők után városi polgárok lehettek és természetes szaporodással egy-két emberöltő alatt szépen megnövekedett a számuk. Ekkor szervezték meg kahaljaikat és chevraikat.

A régi nagy zsidók közül Jizrael Katz nevet említi a főrabbi. Mint földbérő és kincstári „arendás” szépen megvagyonosodott, pénzének jó hányadával azonban jót cselekedett. A család elkerült innen, egyik ága összeházasodott románokkal és magyarokkal; nem lehet már kimutatni a régi vérséget. A régiek között volt még a Rothschild-familia, akik szintén elszéledtek, csak Kardos fogtechnikus neje él még közülük a községben.

A hitközség ortodox, de van egy chaszid frakció, külön bet hamidrással, a Scher-család alapítása. Egyazon hitvel vallók, saját imaszóval imádkozók külön gyülekezete ez, minden agresszív és cél nélküli. Intellektuelek is eljárnak közéjük, dr. Frischmann állatorvos is idejön istentiszteletre.

De azért a nagytemplomba is buzgón mennek a hivek.

— Naponta három, négy, sőt öt „minjanunk” is van — mondja Klein főrabbi. Jóravaló zsidók, örömem telik sokszor bennük.

— Vannak bizonyára, akik nem okoznak különös örömet.

— Vannak, vannak. De nem büntethetem őket „malkezz”-el. Csak „müszert” mondhatok nekik.

Malkezz jelenti a botbüntetést, amivel a régi hitközségekben a közösséggel és törvénnyel szembefordulókat fenytették. Régebbi templomokban még áll a kicsi kamara, ahol a büntetést végrehajtották, a khaloda, a „karkötő” a lábszorító. Jom kippur előtti délután ma is megveretik magukat a bünbánók. Persze a negyven botütést csak szimbolikusan kenik rájuk. Mai ember alig bírma ki a testi büntetésnek ezt a módját.

A mai ember csak büntetésben erősebb a régénél. Ha már büntetésről van szó, inkább bírja a „müszert”, ami erkölcsprédikációt jelent, ezuttal a szószékrol.

Amit nem igen vesznek az emberek magukra.

— Időprogn...
röl délre va...
nyugati szél,
ges szélirányv...
Ésők az orsz...
vihar.

— Román-j...
Bucurestiből...
ban tegnap ta...
jugoszláv bar...
foreanul, al...
geanul és Tr...

— Megindul...
nias között. E...
29-i kezdettel...
zias között fe...

— Husbörz...
zottság a hus...
időközi bizot...
érkezett kérés...
sát határozta...
kálataira a v...
bor vágóhídi...
A clujai husb...
és timisoarai...
meg. Bucurest...
kos felarát...
árahhoz. Cluj...
szerint legfelj...
az engoss ár...
ugyan arra hi...
közö törvény...
nekik az elac...
hídi igazgató...
azokra a kere...
árúkszerlete...
mészárosok pe...
adnak az árul...
indokolt a 30

Pár napig...
ban vásár...
neműt, ka...
és

— Tizenhét...
tánában. Jeruz...
eljen a Hiszta...
zsidó munkáss...
rosokban és fa...
kásokat. Megáll...
mezőgazdasági...
munkás dolgoz...

— Két öngy...
után Dési Ju...
alatt lakó 18 é...
nyiségű marólu...
tett el. A fiata...
előtt meghalt...
seregedésében...
követő megitta...
ca 25. szám ala...
tét elpanaszolta...
Charité szanató...
nak vetették a...
lehetett rajta...
vedett. — A m...
Máthé Sándor,
nap délután b...
lyu vendéglőbe...
delt, majd egy...
dát töltött a b...
Néhány perc m...
mas fájdalom...
szállottak ki, a...
tak a fiatalemb...
tették. Ma dé...
hallgatta ki a...
hogy több mint...
a legnagyobb n...
szánta el magá...
kos tul van az...
gen sulyos.

HIREK

Radio Columbia Ingelen 1937. typ. Constructio- ad Piata Untri 81. Telefon: 83.

Időprognózis. Váltakozó felhőzet, északról délre való borulási irányzattal, enyhe nyugati szél, lassu felmelegedés, az esetleges szélirányváltással egyidejűleg lehülés. Esők az ország északi felében, helyenként vihar.

Román-jugoszláv baráti kör alakult. Bucurestiből jelentik: Ghelmegeanu házában tegnap tartotta alakuló ülését a román-jugoszláv barátok társasága. Elnökének Vioforeanut, alelnökének Margareta Ghelmegeanut és Trancu-Iasit választották.

Megindul a hajóforgalom Galati és Bazias között. Bucurestiből jelentik: Március 29-i kezdettel Galati-Turnu Severin és Bazias között felveszik a hajóforgalmat.

Husbőrzét létesít a városi interimár bizottság a husárok ellenőrzésére. A város időközi bizottsága a mészárosok részéről érkezett kérések alapján husbőrzet felállítását határozta el. A husbőrzet előkészítő munkálataira a város vezetősége dr. László Tibor vágóhídi igazgatónak adott megbízást. A cluji husbőrzet a már működő bucuresti és timisoarai bőrzék mintájára szervezik meg. Bucurestiben a husbőrzet 30 százalékos felárat számítanak hozzá az engross árakhoz. Clujon dr. László Tibor véleménye szerint legfeljebb 16-18 százalékos kellene az engross árakhoz hozzáadni. A mészárosok ugyan arra hivatkoznak, hogy az idevontatkozó törvény 30 százalékos hasznót biztosít nekik az eladásnál, ez azonban — a vágóhídi igazgató véleménye szerint — csak azokra a kereskedőkre vonatkozik, akiknek árukészlete hosszabb ideig raktáron áll. A mészárosok pedig két-három naponként tudnak az áruikon, úgy, hogy nálunk nem indokolt a 30 százalékos többletár.

A „TEMPO“-nál

Cluj, Calea Regele Ferdinand 14. Pár napig mélyen leszállított árban vásárolhat mindennemű fehérneműt, kalapot és bármilyen férfi és női divatcikket.

Tizenhátezer zsidó földmunkás Palesztinában. Jeruzsálemből jelentik: Március eljén a Hiszdadrut Haodim, a palesztinai zsidó munkásszervezet megismételte a városokban és falvakban dolgozó zsidó munkásokat. Megállapították, hogy a palesztinai mezőgazdasági üzemekben 17.000 zsidó földmunkás dolgozik.

Két öngyilkosság Clujon. Tegnap délután Dési Julia, Macavei ucca 31. szám alatt lakó 18 éves munkáslány nagymenyiségű marólguggal öngyilkosságot követett el. A fiatal lányának néhány héttel ezelőtt meghalt az édesanyja és efeletti elkeseredésében követte el tettét. Miután a marólguggot megitta, átvászorgott Elisabeta ucca 25. szám alatt lakó nővérehez, akinek tetét elpanaszolta. Azonnal beszállították a Charité szanatóriumba, ahol gyomormosásnak vetették alá. Segíteni azonban már nem lehetett rajta és néhány óra múlva kiszervevetett. — A másik öngyilkosság áldozata Máthé Sándor, 20 éves iparossegéd, aki tegnap délután bement a vasuti harmadosztályú vendéglőbe és ott egy fél liter bort rendelt, majd egy nála lévő üvegből marószódát töltött a borába és kiitta a keveréket. Néhány perc múlva rosszul lett és borzalmos fájdalmak közepette összeesett. Mentők szállították ki, akik gyomormosást alkalmaztak a fiatalembernek, majd lakására szállították. Ma délelőtt egy rendőrszűrtviselő hallgatta ki a fiatalembert, aki elmondotta, hogy több mint egy éve munkanélküli van, a legnagyobb nyomorban tengődik és ezért szánta el magát végtetes tetterre. Az öngyilkos tul van az életveszélyen, de állapota igen súlyos.

Rejtélyes spanyolországi ügyben nyomoz a bucuresti rendőrség. Bucurestiből jelentik: A Capitala ma arról cikkezik, hogy a rendőrség egy Spanyolországgal kapcsolatos ügyben nyomoz. Az ügy hősnője Sidonia Dellours, aki 1931-ben költözött Romániába belga utlevéllel. Dellours kisasszonynak a Romulus uccában Comespan név alatt van bejegyzett cége, amely Spanyolországból való importtal foglalkozik. A hatóságok az utóbbi időben figyelmesek lettek a cég levelezésére és a mult héten házkutatást tartottak Dellours kisasszony lakásán. Megállapították, hogy a cég valúkat csempészett ki az országból. A cég levelezését lefoglalták.

Paraguay megszüntette a zsidó bevándorlást. Párizsból jelentik: A Hias Immigration Association távirati értesítést kapott Montevideóban működő bizottságától, hogy a paraguayi kormány megtiltotta a Lloyd Brazillero hajótársaságnak, hogy zsidó utasokat vegyen fel gőzöseire. Ez az intézkedés a paraguayi zsidó bevándorlás teljes beállítását jelenti.

Vér-, bőr- és idegbajosok iganak reggelként felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet, mert ez mindig alaposan kitisztítja és meregteleníti a gyomorbélcsatornát s ezenkívül az emésztést és az anyagcserét is jótékonyan befolyásolja. Az orvosok ajánlják.

Gusti professzor szociográfiai intézetének kiállítása. Bucurestiből jelentik: Tegnap délelőtt nyitották meg az uralkodó jelenlétében Gusti professzor szociográfiai csoportjának harmadik kiállítását, amely a román falvak szociális és kulturális helyzetéről nyújt rendkívül érdekes képet. Gusti professzor megnyitó beszéde után az uralkodó tartott beszédet és köszönetet mondott a kiállítás rendezőinek és hangsúlyozta, hogy a szociográfiai csoport által kezdeményezett munka az egyetlen ut, amely a falvak színvonalának felemeléséhez vezet.

A süketnéma-oktatás cluji eredményei. Kevesen tudják, hogy Clujon az ország legjobb süketnéma intézete van. A kormány kevés gondot fordít a sors ezen üldözöttjeire, akiket pedig megfelelő pedagógiai munkával majdnem teljesen meg lehet gyógyítani, életüket elviselhetővé lehet tenni és a társadalom számára is hasznosítani lehet képességeiket. A cluji süketnéma intézet egyik jeles pedagógusa, Nagy Lajos mutatott be nekünk néhány érdekes esetet pedagógiai praxisából. Először egy turdai fiatal urileány esetét ismertette előttünk. A lány teljesen süketnémán került hozzá. Az első gyógyítási kísérletek előbb abból állottak, hogy a különböző hangzatokat kézjelek és szájmimika szerint igyekezett előbb megérteni a süketnéma növendékkel. A kézjeleket később teljesen megszüntette és bizonyos erősségre fokozott beszéddel folytatta a tanítást. Mikor a növendék megszokta a szájmimikát, következett a teljes értékű tanítás. Ez abból állt, hogy a növendéknek a fülébe beszélt. Az erős hangbehatások nyomást gyakorolnak a hallóidegekre és lehetővé teszik a süketnéma beszéd iránti készségét. Nagy Lajos tanár a szemünk előtt a süketnéma lány fülébe kiáltott egy mondatot, amit az röviddel rá hibátlanul és hallhatóan megismételt. Ugyanilyen módon kísérletezett számolási műveletekkel is: a beteg a fülébe mondott számokat hallhatóan elismételte és összeadta. Valószínű, hogy a süketnéma lány már egy éven belül tisztán és világosan fog tudni értekezni környezetével. A második kísérlet egy 14-15 éves földműves fiu volt. Ennél a fiunál az is komplikálta a feladatot, hogy a fiu teljesen irástudatlan volt, míg a lányt már előzőleg süketném tanár megtanította írni és olvasni. A fiu háromnégy hét alatt 55-60 szót majdnem tisztán kiejt már. Végül elmondotta Nagy tanár, hogy több nagy külföldi intézetet látogatott végig és bemutatta új kísérleteit, amelyeket a süketnéma gyógyítás terén először alkalmazott. (S. 57.)

Harisnyák Kesztyűk Fehérnemük hasbelyem bluzok, sálak, kabát- és kosztümgombok, rövidárúk a legolcsóbban „STAR“ Calea Marechal Foch 1. (Hotel Central épület.) Filial: Regina Maria 48.

A sportoló nő.

...akit annyira meocsodálnak merész teljesítményeieri az autósport, a si, a korcsolyázás vagy a tenisz terén abban a pillanatban amikor levei a sportruhát szürkévő, jelentéktelenné válik. Az okot könnyű kitalálni. A sportlady, aki számára az erő kifejtés az egyetlen passzió, elfelejti, hogy nő is és elveszti nőiességét, bálát, szépségét. Egyes amerikai egyetemeken speciális tanfolyamokat tartanak, ahol a diáknok megtanulják, hogyan ápolják szépségüket, hogyan tegyék magukat kedveltekké társaságban stb. A mi sportoló hölgyeinknek példát kellene venniük tőlük, hogy sportoljanak de emellett megtartsák nőiségüket, ápolják szépségüket. A rendelkezésükre álló eszközök számtalanok, a fő, hogy válogassanak és a legjobbat válasszák. Szükséges még, hogy hozzáfűzzük, hogy a Lady szépségesszerek összehasonlíthatatlanok? Hoay a Chat Noir kölnivíz csodás? A Chat Noir kölnivíz édes és légiás parfümjével a báj és nőiség kiapadhatatlan forrása.

A CHAT NOIR KÖLNIVIZ

csakis légmentesen elzárt üvegcében valódi. Épen ezért, hölgyeim, kérjenek a drogistától csakis valódi Chat Noirt, lezárt és lepecsételt üvegcében.

Laudby

Chat Noir

A délafrikai kormány a nemzeti szocialista agitáció ellen. Fokvárosból jelenti a Reuter: A délafrikai kormány elhatározta, hogy messzemenő teljhatalmat ad a hatóságoknak a nemzeti szocialista agitáció elfojtására. Azokat az egyéneket, akik nemzeti szocialista propagandát fejtenek ki, deportálni fogják.

Házasság. Glück Gitta (Satumare) és Dr Rosenberger József (Cluj) házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Eljegyzés. Krausz Matild Cluj és Holländer Sándor Dej jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Hevesi Piroska hangversenye. Hevesi Piroska ma, kedden este tartja érdeklődéssel várt egyetlen hangversenyét, amelynek szép műsorán ezuttal helyi szerző: Boskovits Sándor kompozíciója is szerepel. Boskovits Sándor zsidó szivite rendkívül érdekes népi motívumú szerzemény, melynek ez lesz az első bemutatója. A hangverseny este fél 9 órakor lesz a katolikus gimnáziumban.

Negyvenöt ezer telepes él a Keren Kájemet földjén. Jeruzsálemből jelentik: A Jewish Agency statisztikai hivatalának jelentése szerint 45.000 zsidó, vagyis az ország zsidó lakosságának 11 százaléka él ma a KKL városi és falusi földterületén. A KKL mezőgazdasági földjein 31.600 ember, a falusi zsidó lakosság egyharmada él.

Incidens nélkül zajlott le a chichyi zavarágások áldozatainak temetése. Párizsból jelentik: A chichyi incidensek áldozatait tegnap temették. Az összes lapok kiemelik, milyen rend volt a chichyi zavarágások áldozatainak tegnapi temetésén.

Ötvenháromezer telepes él a Keren Kájemet földjén. Jeruzsálemből jelentik: A CFR a kisebbségi iskolák római katolikus, református és unitárius növendékei számára március 20 és április 4. között 50 százalékos meneti kedvezményt nyújt.

Portoricóban a tintető nacionalisták közé lött a rendőrség. Newyorkból jelentik: Ponce Portoricóban a nacionalistákkal való összeütközés során a rendőrség a tömeg közé lött. Hét ember megölt, 125 megsebesült.

„Styl“ fűzőszalón a Str. Neulcea 2 alól fűzőszalóját áthelyezte a Str. Memorandului 6 alá, emelet. Bernáth Emilné.

Elgázolt két játszódozó gyermeket a bucuresti gyorsvonat. Bucurestiből jelentik: A cernauti-bucuresti gyorsvonat tegnap este Bacău közelében egy játszódozó gyermekcsoportot lepett meg egy hídön. Amikor a vonat feltűnt, több gyermek a folyóba ugrott, de kettő közülük a mozdony kerekei alá került, amely halálragázolta őket.

Agyonlőtte magát Hossu CFR vezérigazgató Németországban tartózkodó fia. Joan Hossu, a CFR üzletvezetőség helyettes vezérigazgatóját a német konzulátus értesítette ma délelőtt, hogy 23 éves Aurel nevű fia, aki egyetemi tanulmányait Karlsruheban folytatta, ismeretlen okokból fűbelőtte magát. Hossu vezérigazgató, akit fiának tragédiája mélyen lesújtott, azonnal megrette az intézkedéseket, hogy fiának holttestét hazaszállítsák.

Hölgyek figyelmébe! Külföldi tanulmányutamról hazakerkeztem. A legújabb párizsi — eredeti modell — rajzokkal és egyéb külföldi különlegességekkel állók rendelkezésre. Vértés szalón Telefon 11-59. Reg. Ferdinand 53. I. emelet 4.

